

Sþ. 551. Fjárfestingar- og lánsfjáráætlun

fyrir árið 1981.

(Löggjafarþingi á 103. löggjafarþingi 25. mars 1981.)

I

Inngangur

Fjárfestingar- og lánsfjáráætlun fyrir árið 1981 er reist á ákvæðum laga um stjórn efnahagsmála frá 1979 um viðfangsefni fjárfestingar- og lánsfjáráætlunar. Þar segir meðal annars, að áætlunin skuli taka til opinberra framkvæmda og fjármögnunar þeirra, starfsemi fjárfestingarlánasjóða og erlendar lántöku opinberra aðila. Einnig skal gera grein fyrir þróun og horfum um fjárfestingu í einstökum atvinnuvegum, þróun peningamála og áætlun um erlendar lántökur í heild. Um þessi atriði er fjallað í skýrslunni á svipaðan hátt og gert var í fjárfestingar- og lánsfjáráætlun fyrir árið 1980. Í lögunum um stjórn efnahagsmála segir enn fremur, að með fjárfestingar- og lánsfjáráætlun skuli lagt fram frumvarp til laga um lántöku- og ábyrgðarheimildir og aðrar nauðsynlegar ráðstafanir til fjáröflunar vegna opinberra framkvæmda og fjárfestingarlánasjóða, að því marki sem slík ákvæði eru ekki í fjárlögum. Frumvarp til lánsfjárlaga hefur þegar verið lagt fram á Alþingi.

Í tengslum við afgreiðslu fjárlaga í desember síðastliðnum voru lagðar fyrir Alþingi áætlanir um opinberar framkvæmdir, erlenda lánsfjáröflun og heildarfjárfestingu. Voru þessar áætlanir lagðar fram sem fylgiskjal með fjárlagafrumvarpi fyrir árið 1981. Þessar áætlanir hafa nú verið endurskoðaðar en niðurstöður eru í veigamiklum atriðum svipaðar og í desemberáætlun.

Fjárfestingar- og lánsfjáráætlun fyrir árið 1981 er reist á þeim markmiðum í efnahagsmálum sem sett voru fram í þjóðhagsáætlun fyrir árið 1981 og í efnahagsáætlun ríkisstjórnarinnar frá 31. desember síðastliðnum. Um þjóðhagsforsendur áætlunarinnar er fjallað í sérstökum kafla hér á eftir.

Áætlunin er samin á vegum ríkisstjórnarinnar og hafa Fjárlaga- og hagsýslustofnun, Þjóðhagsstofnun, Seðlabanki Íslands og Framkvæmdastofnun ríkisins í samvinnu við einstök ráðuneyti annast undirbúningsvinnu.

II

Þjóðhagshorfur

Bráðabirgðauppgjör þjóðarútgjalda og utanríkisviðskipta fyrir árið 1980 bendir til þess að þjóðarframleiðslan hafi aukist um 2,5% frá fyrra ári sem er töluvert meiri vöxtur en áður var gert ráð fyrir. Ástæðan er einkum sú, að fiskafli og framleiðsla sjávarafurða reyndist meiri en reiknað var með. Þannig varð til dæmis þorskaflinn 426 þúsund tonn samkvæmt bráðabirgðatölum í stað 380—400 þús. tonna í áætlun. Samkvæmt þessari niðurstöðu fyrir árið 1980, sem þó er enn að talsverðu leyti reist á áætlunum, hefur hagvöxtur í fyrra verið svipaður og á árinu 1979. Einkaneysla er nú talin hafa verið óbreytt að raunverulegu verðgildi frá árinu

áður og fjármunamyndun jókst líklega um 8% samanborið við 6,8% aukningu í fjárfestingar- og lánsfjáráætlun ársins. Nú er talið að þjóðarútgjöld í heild (neysla, fjárfesting og birgðabreytingar) hafi aukist um 2,8% á árinu 1980, en um 2,3% ef birgðabreytingar eru undanskildar.

Viðskiptakjör voru um 3½% lakari á árinu 1980 en árið áður og um rúmlega 4% lakari ef viðskipti álverksmiðjunnar eru undanskilin. Rýrnun viðskiptakjara í fyrra jafngilti um 1,3% af þjóðarframleiðslu og vöxtur raunverulegra þjóðartekna varð þannig 1,2% samanborið við 1,2% minnkun þjóðartekna á árinu 1979.

Utánríkisviðskiptin á árinu 1980 einkenndust af aukningu vöruútflutnings umfram aukningu innflutnings, rýrnun viðskiptakjara frá árinu áður og miklum halla á þjónustujöfnuði. Vöruútflutningur jókst um 9% á föstu verðlagi og verðhækkun á föstu gengi var tæplega 7%. Vöruinnflutningur jókst um 6½% á föstu verðlagi og verðhækkun í erlendri mynt var rúmlega 10%. Vöruskiptin við útlönd voru hagstæð um 108 milljónir króna. Halli á þjónustuviðskiptum varð 428 milljónir króna og halli á viðskiptajöfnuði varð því 320 milljónir króna, en í þjóðhagsáætlun í október var búist við 460 milljón króna halla.

Vísitala framfærslukostnaðar hækkaði um 58,5% milli árána 1979 og 1980 og um 58,9% frá upphafi til loka árs. Hækkun vísitölunnar undangengna 12 mánuði var yfir 60% í upphafi síðasta árs og fram undir mitt ár en síðan dró úr hækkuninni og var hún komin niður í 51% í nóvember. Síðustu tvo mánuði ársins urðu hins vegar miklar verðhækkningar. Hækkun byggingarvísitölu var heldur minni en hækkun framfærsluvísitölu. Frá upphafi til loka ársins var hækkunin 57,3% en 55,6% að meðaltali milli árána 1979 og 1980.

Kauptaxtar launþega hækkuðu um 51% að meðaltali milli árána 1979 og 1980 og kaupmáttur kaupaxta minnkaði því um 4—5%. Atvinnutekjur hækkuðu nokkru meira en kaupmáttur og sama gildir um ýmsar aðrar tekjur, t. d. lífeyristekjur og vaxtatekjur. Áætlað er að kaupmáttur ráðstöfunartekna í heild hafi verið um 2% minni árið 1980 en 1979 eða um 3% minni á mann. Er þá miðað við verðvísitölu einkaneyslu en hún hækkaði líklega heldur minna en vísitala framfærslukostnaðar. Tölur um tekjubreytingar eru enn að talsverðu leyti reistar á áætlunum.

Þjóðhagsspá fyrir árið 1981 hefur nú verið endurskoðuð með tilliti til þeirra breytinga sem orðið hafa frá því í október síðastliðnum er þjóðhagsáætlun var lögð fram.

Spá um framleiðslu sjávarafurða á árinu 1981 er m. a. reist á þeirri forsendu að þorskaflinn verði 420 þúsund tonn, eins og að er stefnt með þeim sóknartakmörkunum sem settar hafa verið. Í spánni er enn fremur miðað við að loðnuafli á vetrarvertíð verði um 150 þús. tonn eins og nú hefur verið heimilað. Um loðnuveiðar í haust er enn mikil óvissa en hér er gert ráð fyrir því að aflinn á komandi haustvertíð verði svipaður og á síðasta ári. Þetta felur hins vegar í sér að loðnuaflinn á árinu öllu verði um fjórðungi minni en í fyrra. Af þessum sökum er hér gert ráð fyrir að framleiðsla sjávarafurða dragist saman um 2½% á árinu 1981. Er þá reiknað með svipuðum afla og 1980 af öðrum tegundum en þorski og loðnu. Í þjóðhagsáætlun í október var gert ráð fyrir óbreyttri framleiðslu sjávarafurða milli árána 1980 og 1981 en þá var reyndar búist við talsvert minni framleiðslu 1980 en raun varð á. Að teknu tilliti til þessa er framleiðsluverðmætið 1981 nú áætlað heldur meira (reiknað á verðlagi ársins 1980) en var í þjóðhagsáætluninni í október. Önnur framleiðsla til útflutnings reyndist heldur minni árið 1980 en reiknað var með í fyrri áætlun.

Horfur fyrir árið 1981 eru nú dekkri en áður að því er varðar ál og kísiljárn. Orkuskortur hefur leitt til þess að draga hefur orðið verulega úr framleiðslu og því útlit fyrir minni framleiðslu í ár en áður var áætlað, jafnvel þótt úr rætist með raforku síðar á árinu. Nú er gert ráð fyrir að álframleiðsla á þessu ári verði svipuð og í fyrra, þrátt fyrir stækkun verksmiðjunnar, og núverandi áætlanir gera ráð fyrir tæplega 50% aukningu kísiljárnframleiðslu á þessu ári.

Niðurstaðan af þessum áætlunum er sú, að útflutningsframleiðslan í heild dragist saman

um tæplega 1% á árinu 1981 samanborið við 10% aukningu á árinu 1980. Hér gætir ekki síst áhrifa orkuskortisins á þessu ári og mikils samdráttar í loðnuafli. Útflutningur er áætlaður heldur minni en framleiðslan vegna nokkurrar birgðaaukningar.

Viðskiptakjör á síðasta ársfjórðungi 1980 voru heldur lakari en að meðaltali á árinu 1980 og áætlanir um útflutningsverð og innflutningsverð í janúar bentu til þess að viðskiptakjör hefðu heldur versnað frá fjórða ársfjórðungi 1980. Hækkun á gengi Bandaríkjadollars gagnvart öðrum myntum í febrúar felur í sér að viðskiptakjör Íslendinga batna nokkuð, en erfitt er að meta þau áhrif til lengri tíma.

Verðlag á frystum fiski í Bandaríkjunum mun sem fyrr ráða miklu um útflutningsverð á þessu ári. Verð á mikilvægustu afurðunum hefur nú verið nokkurn veginn óbreytt í meira en tvö ár þrátt fyrir að matvælaverð í Bandaríkjunum hafi almennt hækkad talsvert. Afar erfitt er að ráða í líklega verðþróun á frystiafurðum á næstu misserum, en engin merki um almennar hækkunir eru enn sjáanleg, hvað sem síðar kann að verða. Um aðrar sjávarafurðir er erfitt að segja en þar gæti þó orðið einhver hækkun. Verð á mjöli og lýsi á heimsmarkaði hefur þó lækkað að undanfögnu og gætir þar líklega að einhverju leyti áhrifa af hækkun á gengi dollars. Verð á áli hækkadi talsvert framan af árinu 1980 en undir lok ársins lækkaði verðið. Búið er við að álverð á þessu ári verði að meðaltali svipað og í fyrra en verð á kísiljárn gæti orðið heldur lægra í ár en í fyrra. Verð á öðrum útflutningsafurðum gæti hækkad eitthvað. Þegar allt er talið má ef til vill gera ráð fyrir að útflutningsverð á föstu gengi hækki um nær 6% milli árána 1980 og 1981. Er þá miðað við breytingu meðalgengis og hagstæð áhrif hækkunar á gengi dollars því meðtalin.

Innflutningsverð hækkadi tiltölulega lítið undir lok síðasta árs, meðal annars vegna þess að olíuverð samkvæmt innflutningsskýrslum fór lækkanði. Meðalverð alls vöruinnflutnings um áramót var nokkru hærra en meðalverðið 1980 og gera verður ráð fyrir að innflutningsverð hækki á þessu ári þótt hækkunir verði líklega heldur minni en á síðasta ári. Eins og áður veltur á miklu hver þróun olíuverðs verður á árinu. Skráð verð á olíu á Rotterdammarkaði hefur verið stöðugt að undanfögnu. Innflutningsverð á olíu mun þó líklega hækka á næstunni vegna þess að innflutt gasolía frá Bretlandi kemur þá í auknum mæli fram í innflutningsskýrslum, svartolía hefur hækkad í verði og hækkun á gengi dollars veldur hækkun á innflutningsverði olíu. Eins og nú horfir eru frekar líkur á að innflutningsverð olíu hækki heldur meira á þessu ári en verð á öðrum innflutningi. Hér verður gert ráð fyrir að innflutningsverð í heild hækki um 7—8% á föstu gengi milli árána 1980 og 1981.

Samkvæmt þessum spám um útflutningsverð og innflutningsverð verða viðskiptakjör á árinu 1981 1—2% lakari en á síðasta ári. Hér þarf þó að hafa í huga óvissu um verðlag á frystum afurðum, olíuverð og gengisþróun helstu mynta.

Spá um einkaneyslu er aðallega reist á áætlun um breytingar ráðstöfunartekna á árinu 1981. Kaupmáttur kauptaxta gæti orðið um 2% minni á þessu ári en á árinu 1980, en hækkun brúttótekna verður að líkindum nokkru meiri en hækkun kauptaxta, meðal annars vegna hækkunar lífeyristekna umfram kauptaxtabreytingu. Ráðstöfunartekjur munu hækka nokkru meira en tekjur fyrir skatt þar sem skattbyrði beinna skatta verður heldur minni en í fyrra. Að öllu samanlögðu er nú áætlað að kaupmáttur ráðstöfunartekna í heild verði um 1% meiri á þessu ári en í fyrra eða að kaupmáttur ráðstöfunartekna á mann verði svipaður bæði árin. Á grundvelli þessa er hér gert ráð fyrir 1% aukningu einkaneyslu.

Samneysla er talin aukast um 2% í ár og er þá aðallega lítið til útgjalda fyrirætlana fjárlaga.

Spá um fjármunamyndun er í veigamiklum atriðum hin sama og var í fylgiskjali með fjárlagafrumvarpi 1981 sem lagt var fram í desember. Samdrátturinn er heldur minni en þar var gert ráð fyrir. Samkvæmt spánni verður fjármunamyndun um 26% af þjóðarframleiðslu á árinu 1981 samanborið við 27% á árinu 1980. Nánari grein er gerð fyrir fjárfestingar-spánni í sérstökum kafla hér á eftir.

Spárnar um neyslu og fjárfestingu fela í sér að þjóðarútgjöld dragist saman um 1/2% á árinu 1981. Þessum samdrætti þjóðarútgjalda gæti fylgt nokkur samdráttur innflutnings. Eins og áður sagði er ekki við því að búast að vöruútflutningur aukist í ár, og hér verður gert ráð fyrir að útflutningur vöru og þjónustu verði svipaður að raunverulegu verðgildi og á síðasta ári.

Á árinu 1980 nam viðskiptahalli 320 milljónum króna eða um 2,4% af þjóðarframleiðslu, sem er minna en gert var ráð fyrir í október. Ofangreindar spár um útflutning, innflutning og viðskiptakjör fela í sér að vöruskiptajöfnuður gæti orðið hagstæður um nálægt 100 milljónir króna á verðlagi ársins. Hins vegar er enn útlit fyrir verulegan halla á þjónustujöfnuði og gæti hann numið rúmlega 500 milljónum króna. Samkvæmt því yrði viðskiptahallinn á árinu 1981 rúmlega 400 milljónir króna eða um 2,3% af þjóðarframleiðslu. Þetta er ívið minni halli í hlutfalli við þjóðarframleiðslu en á árinu 1980 enda þótt gert sé ráð fyrir samdrætti í útflutningsframleiðslu og rýrnun viðskiptakjara.

Niðurstaða þjóðhagsspár er að þjóðarframleiðsla verði óbreytt á þessu ári frá því sem var á árinu 1980. Í þjóðhagsáætlun var hins vegar reiknað með 1% vexti þjóðarframleiðslu. Ástæða þessarar breytingar er fyrst og fremst lakari horfur í útflutningsframleiðslu. Vegna rýrnandi viðskiptakjara dragast þjóðartekjur lítilsháttar saman eða um 1/2% en um 1 1/2% á mann.

Þjóðhagsspá 1981

	Milljónir króna		Magnbreytingar frá fyrra ári, %	
	Áætlun 1980	1979	Áætlun 1980	Spá 1981
Einkaneysla	8 300	2,0	0	1,0
Samneysla	1 590	3,5	2,0	2,0
Fjármunamyndun	3 585	0,1	8,0	-4,1
Birgðabreytingar	75	.	.	.
Þjóðarútgjöld	13 550	1,6	2,8	-0,5
Útflutningur vöru og þjónustu	5 805	5,5	2,5	0
Innflutningur vöru og þjónustu	6 125	3,1	3,2	-1,0
Viðskiptajöfnuður	-320	.	.	.
Verg þjóðarframleiðsla	13 230	2,8	2,5	0
Viðskiptakjaraáhrif	.	-4,0	-1,3	-0,5
Vergar þjóðartekjur	.	-1,2	1,2	-0,5

Magnbreytingar 1979 eru miðaðar við verðlag ársins 1969.

Magnbreytingar 1980 eru miðaðar við verðlag ársins 1979.

Magnbreytingar 1981 eru miðaðar við verðlag ársins 1980.

Viðskiptakjaraáhrif eru reiknuð sem hlutfall af þjóðarframleiðslu fyrra árs.

Atvinnuástand hefur almennt verið gott undanfarna mánuði þótt erfiðleika hafi gætt á einstökum stöðum. Samkvæmt þjóðhagsspá verður þjóðarframleiðslan svipuð á þessu ári og í fyrra og samkvæmt fjárfestingaráætlun verður byggingarstarfsemi og mannvirkjagerð einnig með svipuðu móti og á árinu 1980, en þá jukust umsvif í þessari grein um 3—4%.

Gangi þessar spár eftir er líklegt að eitthvað dragi úr þeirri spennu eftirspurnar sem ríkt hefur á vinnumarkaði að undanförunu. Nauðsynlegt verður að fylgjast náið með atvinnuástandi, bæði í einstökum atvinnugreinum og á einstökum stöðum.

Efnahagsáætlun ríkisstjórnarinnar frá 31. desember sl. er meðal annars reist á því markmiði að draga svo úr hraða verðbólgunnar að hún lækki í um 40% á árinu 1981. Efnahagsaðgerðir um sl. áramót miðuðu einkum að því að draga verulega úr verðhækkunum á fyrstu mánuðum ársins frá því sem annars hefði orðið. Framvindan á fyrri hluta ársins hefur því mikil áhrif á þróunina síðar á árinu, að öðru óbreyttu. Þessar aðgerðir hafa þegar borið árangur, en nauðsynlegt verður að fylgjast náið með verðlagsþróuninni og meta stöðuna síðar á árinu í ljósi framvindunnar framan af ári.

Þótt takist að koma verðlagshækkunum niður undir 40% á árinu 1981 verður meðalhækkun milli árána 1980 og 1981 nokkru meiri en fjárlög ársins miðast við, 42%. Í þessu sambandi er hins vegar mikilvægt að fjárhæðir fjárveitinga og lánveitinga verði ekki almennt rýmkaðar vegna breyttra verðlagsforsendna. Af þessum sökum er fjárfestingar- og lánsfjáráætlun í aðalatriðum miðuð við verðlagsforsendur fjárlaga óbreyttar, auk þess sem svo nán tengsl eru milli fjárlaga og fjárfestingar- og lánsfjáráætlunar, að óhjákvæmilegt er að hvort tveggja sé á sama verðlagi. Um samhengi verðlagsforsendna og peningamála er sérstaklega fjallað í kaflanum um peningamál hér á eftir.

III

Opinberar framkvæmdir

Heildarframkvæmdir á vegum hins opinbera á árinu 1980 eru taldar nema um 1 376,5 m.kr. Áætlaðar framkvæmdir 1981 nema 2 009,5 m.kr. en það felur í sér um 2,8% aukningu á framkvæmdamagni frá fyrra ári. Nánari sundurliðun er sýnd í töflu 1—5 og töflu 10 í töfluviðauka.

Auk fjármögnunar á opinberum framkvæmdum er þörf fjármagns til skuldagreiðslna og annarra viðfangsefna. Í töflum hér að neðan er sýnd heildarfjárbörf og fjáröflun. Í töflum 1—5 í viðauka er að finna frekari sundurliðun framkvæmda og fjármögnunar.

	Áætlaðar framkvæmdir	Skulda-greiðslur	Önnur láns-fjárbörf	Samtals
Fjárbörf (í þús.kr.)				
1. Raforkuver og rafveitur	741 750	89 850	—	831 600
2. Hita- og vatnsveitur	357 580	4 000	—	361 580
3. Samgöngumannvirki	558 140	—	—	558 140
4. Byggingar hins opinbera	352 000	—	—	352 000
5. Annað	—	—	177 200	177 200
Samtals	2 009 470	93 850	177 200	2 280 520

	Fjárveiting á fjárlögum	Fjáröflun sveitarfélaga og fyrirtækja	Lánsfjáráætlun 1981	Samtals
Fjáröflun (í þús.kr.)				
1. Raforkuver og rafveitur	22 600	61 320	747 680	831 600
2. Hita- og vatnsveitur	4 700	137 380	219 500	361 580
3. Samgöngumannvirki	169 420	232 970	155 750	558 140
4. Byggingar hins opinbera	211 630	129 370	11 000	352 000
5. Annað	—	—	177 200	177 200
Samtals	408 350	561 040	1 311 130	2 280 520

Fjáröflun

Afla þarf lánsfjár að upphæð 1 333 630 þús.kr. til opinberra aðila. Fjárhæðin er sundurliðuð á einstök verkefni í töflu 6 í töfluviðauka og einnig hér á eftir. Til ríkisframkvæmda eru lántökuáform alls að fjárhæð 626 940 þús.kr., þar af til A-hluta 235 420 þús.kr. og til B-hluta 391 520 þús.kr. og er lánsfjáröflun til Bygðasjóðs 31 500 þús.kr. þá meðtalin. Þá er gert ráð fyrir lántökum fyrirtækja með eignaraðild ríkissjóðs að fjárhæð 503 390 þús.kr. og sveitarfélaga að fjárhæð 203 300 þús.kr.

Af 626 940 þús.kr. fjárförf til ríkisframkvæmda og annarra þarfa er áætlað að 338 100 þús.kr. verði aflað innanlands. Erlendar lántökur nema alls 288 840 þús.kr. Fjáröflun innanlands er ráðgerð með eftirfarandi hætti: Innheimta af endurlánuðu spariskírteinafé er áætluð 140 000 þús.kr. en endurgreiðsla eldri spariskírteina 50 000 þús.kr., þannig að nettóinnstreymi verður 90 000 þús.kr. Útgáfa spariskírteina er áætluð 90 000 þús.kr., verðbréfakaup innlánsstofnana og fé frá lífeyrissjóðum til fjármögnunar á ríkisframkvæmdum er alls áætlað 108 000 þús.kr., og loks eru ráðgerðar lántökur ríkissjóðs hjá Bygðasjóði 20 100 þús.kr. og hjá vörslusjóðum Tryggingastofnunar ríkisins 30 000 þús.kr.

Ríkisstjórnin hefur leitað ríkissjóði heimildar til lántöku erlendis að fjárhæð 288 840 þús.kr. með sérstöku frumvarpi til lánsfjárlaga sem liggur fyrir Alþingi. Í 16. gr. fjárlaga fyrir 1981 var veitt heimild til 90 000 þús.kr. verðbréfaútgáfu.

Auk þeirrar opinberu fjáröflunar sem þegar er getið mun aflað heimildar til erlendar lántöku til fyrirtækja með eignaraðild ríkissjóðs. Alls nemur þessi fjáröflun 503 390 þús.kr., þar af renna 462 190 þús.kr. til Landsvirkjunar. Loks er þess að geta að áformað er að leita heimildar til erlendar lántöku fyrir sveitarfélög, alls að fjárhæð 203 300 þús.kr. Þar af renna 188 300 þús.kr. til hitaveituframkvæmda og 15 000 þús.kr. til ýmissa verkefna á vegum bæjar- og sveitarfélaga.

Ráðstöfun lánsfjár

Í eftirfarandi yfirliti er sýnd ráðstöfun lánsfjár stofnana og fyrirtækja ríkisins miðað við fjárfestingaráætlanir, auk þess sem sýnd er áætluð lánsfjáröflun annarra opinberra aðila. Að neðan er sýnt yfirlit um einstaka liði og greinargerð um hvern lið.

Lánsfjárförf ríkissjóðs, fyrirtækja með eignaraðild ríkissjóðs og sveitarfélaga 1981

Í þús.kr.

1. Ríkissjóður:

1.1. A-hluti:

Þjóðarbókhlaða	4 000
Vegagerð	92 050
— bundið slitlag	10 000
— sérstök verkefni	12 000
— jaðarbyggðir	8 100
Landshafnir	2 000
Landsvirkjun, eiginfjárframlag	3 820
RARIK, vegna félagslegra framkvæmda	15 000
Hafnargerð, vegna skipasmíða	11 000
Flugmálastjórn	4 000
Krafla, vaxtaútgjöld	36 450
Landspítalinn	7 000
Tryggingastofnun ríkisins	30 000

Samtals 235 420

1.2. B-hluti:

Bygðasjóður	31 500
Landakaup kaupstaða og kauptúna	3 000
Lánasjóður isl. námsmanna	33 000
Ríkisútvarp	4 000

Lagmetisiðjan Siglósíld	1 000
Skípaútgerð ríkisins	24 000
RARIK, almennar framkvæmdir	83 080
Byggðalínur	52 100
Kröfluvirkjun	33 640
Jarðvarmaveitur ríkisins	8 000
Virkjunarrannsóknir	8 000
Grænfóðurverksmiðjur	2 700
Orkusjóður:	
Byggðalínur	38 400
Hitaveitulán	7 500
Jarðhitaleit	11 000
Landssmiðjan	3 000
Áburðarverksmiðja ríkisins	35 000
Póstur og sími:	
Vörukaupalán	4 600
Framkvæmdir á Austurlandi	8 000
	Samtals 391 520
	Samtals A- og B-hluti 626 940
2. Fyrirtæki með eignaraðild ríkissjóðs:	
Landsvirkjun	462 190
Orkubú Vestfjarða vegna raforkuframkvæmda	15 000
Orkubú Vestfjarða vegna fjarvarmaveitna	12 200
Járnblendifélagið	14 000
	Samtals 503 390
3. Sveitarfélög:	
Hitaveitur	188 300
Önnur lánsfjárförf	15 000
	Samtals 203 300
	Alls (1 + 2 + 3) 1 333 630
Fjáröflun:	
Spariskirteini	90 000
Innheimt af endurlánuðu spariskirteinafé (nettó)	90 000
Verðbréfa kaup bankakerfis og lífeyrissjóða	108 000
Önnur innlend fjáröflun	50 100
Erlend lán	995 530
	Samtals 1 333 630

A-hluti fjárlaga

Þjóðarbókhlaða. Gert er ráð fyrir 4 000 þús.kr. lántöku til að halda áfram byggingarframkvæmdum við Þjóðarbókhlaðu. Af fjárlögum verða þá alls til ráðstöfunar 7 300 þús.kr. á árinu 1981, en sú fjárhæð auk fjárveitingar 1980 nægir til að steypa upp húsið.

Vegagerð. Heildarútgjöld til vegamála samkvæmt fjárlögum nema alls 388 000 þús.kr. Fjármögnun er þrjúþætt. Lántaka er áætluð alls 122 150 þús.kr. og skiptist á verkefni eins og tilgreint er hér að neðan. Tekjur af mörkuðum tekjustofnum nema 234 100 þús.kr. auk beinnar fjárveitingar að upphæð 31 750 þús.kr.

Vegagerð, bundið slitlag. Af heildarlánsfjáröflun til vegagerðar er ráðgert að afla 10 000 þús.kr. sérstaklega til lagningar bundins slitlags á vegi.

Vegagerð, sérstök verkefni. Ráðgert er að afla 12 000 þús.kr. lánsfjár hjá Bygðasjóði til vegaf framkvæmda. Ráðstöfun þessa fjár hefur enn ekki verið ákveðin en hún mun gerð í samráði við Vegagerð ríkisins og fleiri aðila.

Vegagerð, jaðarbyggð, þ. á m. hafisvegur. Á árinu 1980 voru veittar 4 000 þús.kr. til vegagerðar á N-Austurlandi þar sem hafis hafði valdið verulegum samgönguferfiðleikum. Auk þess hefur Framkvæmdasjóður á undanförunum árum lánað nokkra fjárhæð til vegagerðar þar sem samgöngur hafa verið einna erfiðastar. Ráðgerð er 8 100 þús.kr. lántaka hjá Bygðasjóði á árinu 1981 til skyldra verkefna.

Landshafnir. Í fjárlögum er stefnt að 2 000 þús.kr. lánsfjáröflun til framkvæmda við landshafnir. Þar af eru 1 500 þús.kr. ætlaðar til framkvæmda við landshöfnina í Keflavík-Njarðvík og 500 þús.kr. til framkvæmda við landshöfnina í Rífi.

Landsvirkjun. Fyrirhugað er að afla 3 820 þús.kr. lánsfjár til að inna af hendi þriðja framlag af fimm til Landsvirkjunar vegna aukningar eiginfjár fyrirtækisins. Mótframlag Reykjavíkurborgar nemur jafnhárrí fjárhæð.

RARIK, vegna félagslegra framkvæmda. Í gjaldahlið fjárlaga er gert ráð fyrir 15 000 þús.kr. framlagi til RARIK til að mæta fjármagnsútgjöldum vegna félagslegra framkvæmda fyrri ára. Yfir stendur athugun á því hvernig félagslegur þáttur fjárfestinga RARIK skuli metinn.

Hafnargerð. Í fjárfestingar- og lánsfjáraætlun 1980 var gert ráð fyrir lántöku atvinnu-fyrirtækja, alls 6 500 þús.kr., vegna hafnaraðstöðu skipasmíðastöðva. Áformað er að ríkissjóður afli 11 000 þús.kr. lánsfjár 1981 til þessara framkvæmda en sveitarfélög annast mótframlag til framkvæmdanna.

Flugmálastjórn. Í fjárlögum er gert ráð fyrir 18 850 þús.kr. framlagi til framkvæmda í flugmálum. Í lánsfjáraætlun fyrir 1981 er áformað 4 000 þús.kr. lánsfjáröflun til flugmála, þar af 2 000 þús.kr. til malbikunar flugbrauta og 2 000 þús.kr. til tækjakaupa.

Kröfluvirkjun, vextir. Í lánsfjáraætlun fyrir 1981 er áformað að afla ríkissjóði lánsfjár vegna vaxtaútgjalda af Kröflulánum, alls 36 450 þús.kr. Áformað er að umbreyta afborgun lána vegna virkjunarinnar í lán til lengri tíma.

Landspítalinn. Ákveðið er að festa kaup á tölvustýrðu sneiðmyndatæki fyrir Landspítalann. Til þess að fjármagna þessi tækjakaup er ráðgert að afla 7 000 þús.kr. lánsfjár.

Tryggingastofnun ríkisins. Á undanförunum árum hefur safnast upp skuld Tryggingastofnunar ríkisins við ýmsa sjóði sem eru í vörslu stofnunarinnar. Því er áformað að ríkissjóður afli 30 000 þús.kr. innlends lánsfjár til skuldagreiðslna.

B-hluti fjárlaga

Bygðasjóður. Ráðgerð lánsfjáröflun Bygðasjóðs er alls 31 500 þús.kr. Fjárveiting til sjóðsins nemur 37 500 þús.kr. og eigið fé sjóðsins er áætlað 11 000 þús.kr. Ráðstöfunarfé sjóðsins er því alls 80 000 þús.kr. eða um 1,5% af heildarútgjöldum A-hluta ríkissjóðs og hefur þá framlag til sjóðsins verið lækkað eins og til annarra fjárfestingarlánasjóða.

Landakaup kaupstaða og kauptúna. Markaður tekjur þess sjóðs sem lánar til landa-kaupa kaupstaða og kauptúna hafa á undanförunum árum rýrnað mjög að verðgildi. Framlag ríkissjóðs er lögákveðið, 100 þús.kr., en auk þess hefur sjóðurinn tekjur af eigin fé. Ráðgert er að afla 3 000 þús.kr. lánsfjár til endurlána til sveitarfélaga þegar um landakaup er að ræða.

Lánasjóður íslenskra námsmanna. Fyrirhugað er að afla 33 000 þús.kr. á árinu 1981 til þess að sjóðurinn geti uppfyllt reglur um lánveitingar allt að 90% umframfjárþarfar lán-takenda. Sjóðnum er ætlað að taka umrætt lán og annast skil vaxta og afborgana. Að öðru leyti vísast til almennra athugasemda um Lánasjóð íslenskra námsmanna í fjárlagafrumvarpi fyrir árið 1981.

Ríkisútlag. Ráðgert er að afla 4 000 þús.kr. lánsfjár til þess að standa straum af kostnaði við framkvæmdir og tækjakaup ríkisútlagsins. Framkvæmdir og tækjakaup eru alls áformuð fyrir 15 800 þús.kr.

Lagmetisiðjan Siglósíld. Fyrirtækið hefur átt við rekstrarerfiðleika að etja á árunum 1979 og 1980. Því er áformað að afla fyrirtækinu 1 000 þús.kr. lánsfjár, auk 1 000 þús.kr. fjárveitingar í fjárlögum, til þess að bæta rekstrarstöðu þess og auðvelda því að taka upp nýjar og arðbærari framleiðslugreinar.

Skipaútgærd ríkisins. Í fjárfestingar- og lánsfjáráætlun 1980 var Skipaútgærd ríkisins heimiluð 1 800 þús.kr. lántaka til smíði vöruskemmu í Reykjavík. Í þessari áætlun er áformað að afla 24 000 þús.kr. lánsfjár til Skipaútgærdar ríkisins, þar af renna 20 000 þús.kr. til hönnunar og byrjunarframkvæmda við smíði nýrra skipa og 4 000 þús.kr. til smíði vöruskemmu og til að bæta aðstöðu við Reykjavíkurhöfn.

RARIK, almennar framkvæmdir. Áformaðar framkvæmdir á vegum RARIK eru sem hér segir:

Virkjanir, stofnlínur og aðveitustöðvar	55 020 þús.kr.
Innanbæjarkerfi	27 000 þús.kr.
Dísilstöðvar, vélar og tæki og aðstöðusköpun	5 060 þús.kr.

Samtals 87 080 þús.kr.

Veigamestu verkefni ársins 1981 eru spennuhækkun á raforkukerfi Suðurlands auk spennuhækkunar á Austurlandi. Spennuhækkun kerfisins á Austurlandi tengist framkvæmdum og tengingu byggðalínu til Hafnar í Hornafirði. Fjármögnun framkvæmda er tvíþætt, þ. e. 83 080 þús.kr. lánsfjáröflun alls og 4 000 þús.kr. tekjur af heimaugargjöldum. RARIK annast jafnframt meginhluta framkvæmda sem fjármagnaðar eru með framlögum úr Orkusjóði, þ. e. 17 000 þús.kr. til styrkingar dreifikerfis í sveitum og 5 000 þús.kr. sem varið er til sveitarafvæðingar. Í yfirliti 7 í töfluviðauka er sýnd skipting framkvæmdafjár og fjáröflunar til almennra framkvæmda RARIK.

Byggðalínur. Ráðgerð er 52 100 þús.kr. lántaka vegna framkvæmda við byggðalínur. Meginverkefni ársins 1981 er áframhald framkvæmda og tenging suðausturlínu frá Hryggstekk til Hafnar í Hornafirði. Í yfirliti 8 í töfluviðauka er sýnd skipting framkvæmdafjár.

Kröfluvirkjun. Lánsfé vegna Kröfluvirkjunar er áætlað 33 640 þús.kr. og verður fénu varið til borunar þriggja hola og nauðsynlegra tenginga þeirra auk gæslu virkjunarinnar, viðhalds og rannsókna.

Jarðvarmaveitur ríkisins. Ráðgerð er 8 000 þús.kr. lántaka vegna Jarðvarmaveitna ríkisins. Fyrirtækið safnaði skuldum á árunum 1979 og 1980 sem hlutust af rekstrarerfiðleikum vegna eldsumbrota í Bjarnarflagi. Athugun stendur yfir á fjármálum fyrirtækisins. Lánsféð er ætlað að hluta til að létta lausaskuldum af fyrirtækinu og að hluta til framkvæmda, samkvæmt síðari ákvörðun. Á sama hátt er unnið að úttekt á fjárhagsstöðu og rekstri Jarðborana ríkisins, en við verulegan fjárhagsvanda er að etja sem finna verður lausn á.

Virkjunarrannsóknir. Í framhaldi af ákvörðun 1980 þess efnis að framvegis verði litið á rannsóknarkostnað við virkjunarframkvæmdir sem hluta stofnkostnaðar hlutaðeigandi virkjunar er áformað að afla 8 000 þús.kr. lánsfjár til rannsókna á virkjunarkostum þar sem athugunum er lengst á veg komið. Þess er vænst að unnt reynist að taka ákvörðun á þessum vetri um næstu virkjun fyrir landskerfið. Í tengslum við það yrði tekin ákvörðun um frekari fjárútvægum til undirbúnings og áframhaldandi rannsókna fyrir virkjunina.

Grænfóðurverksmiðjur. Lánsfjáröflun til grænfóðurverksmiðja nemur alls 2 700 þús.kr. og skiptist þannig að 1 000 þús.kr. renna til grænfóðurverksmiðju í Hólminum í Skagafirði, 1 000 þús.kr. til grænfóðurverksmiðju í Saltvík í S-Pingeyjarsýslu og 700 þús.kr. til endurnýjunar tækja- og vélbúnaðar grænfóðurverksmiðju í Saurbæ í Dölum.

Orkusjóður, vegna byggðalína. Á lánsfjáraætlun fyrir 1981 aflar ríkissjóður alls 38 400 þús.kr. lánsfjár vegna vaxta af lánnum til byggðalína. Áformað er að umbreyta afborgun lána vegna byggðalína í lán til lengri tíma.

Orkusjóður, vegna hitaveitulána. Framkvæmdir vegna hita- og fjarvarmaveitna eru fjármagnaðar með ýmsum hætti. Einn liður í þeirri fjármögnun er lánveiting úr Orkusjóði. Lántaka Orkusjóðs vegna endlána til þessara framkvæmda nemur alls 7 500 þús.kr.

Orkusjóður, vegna jarðhitaleitar. Framlag úr A-hluta ríkissjóðs til Orkusjóðs vegna jarðhitaleitar nemur alls 3 000 þús.kr. Auk þess er sjóðnum aflað 11 000 þús.kr. lánsfjár þannig að útlánageta sjóðsins nemur alls 14 000 þús.kr. Til jarðhitaleitar á norðanverðu Snæfellsnesi er ráðgert að verja 3 000 þús.kr.

Landssmiðjan. Að undanfögnu hefur verið unnið að athugun á möguleikum á flutningi Landssmiðjunnar í nýtt og hentugra húsnæði. Landssmiðjunnar hefur verið úthlutað lóð fyrir starfsemi sína við Skútuvog í Reykjavík. Á árinu 1980 var fengið bráðabirgðalán hjá Seðlabanka Íslands að fjárhæð 1 200 þús.kr. Aflað mun alls 3 000 þús.kr. lánsfjár á árinu 1981 og rennur hluti þess til endurgreiðslu bráðabirgðaláns.

Áburðarverksmiðja ríkisins. Ákveðið er að reisa sýruverksmiðju við Áburðarverksmiðju ríkisins í Gufunesi. Hönnun og undirbúningi þessarar framkvæmdar er að mestu lokið. Á árinu 1981 er áformað að afla 35.000 þús.kr. lánsfjár til þess að hefja framkvæmdir en stefnt er að því að ljúka framkvæmdum á árinu 1982.

Póstur og sími, vegna vörukaupalána. Á sama hátt og gert var í lánsfjáraætlun fyrir 1980 er áætlað fyrir vörukaupalánum Pósts og síma í tengslum við ýmsar framkvæmdir, alls 4 600 þús.kr.

Póstur og sími, framkvæmdir. Áformað er að afla 8 000 þús.kr. lánsfjár til framkvæmda á vegum Pósts og síma. Fjármagninu verður varið til tengingar sjálfvirks síma og til sérstakra verkefna í tengslum við raforkuframkvæmdir á Austurlandi.

Fyrirtæki með eignaraðild ríkissjóðs

Landsvirkjun. Áætlanir Landsvirkjunar fyrir árið 1981 gera ráð fyrir áframhaldandi framkvæmdum við Hrauneyjafoss og að gangsetning 1. vélar virkjunarinnar verði haustið 1981. Framkvæmdir á vegum fyrirtækisins nema alls 469 830 þús.kr. sem skiptist þannig að 369 830 þús.kr. renna til framkvæmda við Hrauneyjafossvirkjun, 33 000 þús.kr. til annarra framkvæmda, þ. e. við Sigöldu og Búrfell, auk 67 000 þús.kr. sem eru vaxtagreiðslur af lánnum á byggingartíma. Lánsfjáröflun til framkvæmda á vegum Landsvirkjunar er alls áformuð 462 190 þús.kr. Að auki koma 7 640 þús.kr. úr rekstri fyrirtækisins. Það er hluti Reykjavíkurborgar í aukningu eiginfjár fyrirtækisins að fjárhæð 3 820 þús.kr. og hluti ríkissjóðs sem nemur sömu fjárhæð eins og áður er getið.

Orkubú Vestfjarða. Sundurliðun á lánsfjármögnuðum framkvæmdum Orkubús Vestfjarða er sýnd í töflu 9 í töfluviðauka. Samtals eru ráðgerðar framkvæmdir fyrir 31 200 þús.kr., þar af 16 000 þús.kr. á sviði raforkuframkvæmda og 15 200 þús.kr. vegna framkvæmda við fjarvarmaveitur. Alls er áformað að afla 27 200 þús.kr. lánsfjár en úr rekstri eru áætlaðar 4 000 þús.kr.

Framkvæmdir í raforkumálum eru margþættar; línubyggingar, aðveitustöðvar, innanbæjarkerfi o. fl. Hluti þessara framkvæmda tengist framkvæmdum við fjarvarmaveitur en lánsfé til fjarvarmaveitna verður ráðstafað til veituframkvæmda á Ísafirði, í Bolungarvík og á Patreksfirði.

Járnblendifélagið. Samkvæmt aðalsamningi ríkisstjórnar Íslands og Elkem-Spigerverket A/S hafa hluthafar skuldbundið sig til að sjá Járnblendifélaginu fyrir fjármagni með hluthafalánnum, sbr. ákvæði 3. tl. 5. gr. samningsins. Upphæð lánanna getur numið alls 44 millj. norskra króna og er hlutur ríkissjóðs, miðað við 55% eignaraðild, 24,2 millj. norskra króna. Líklegt er talið að á árinu 1981 þurfi ríkissjóður að lána Járnblendifélaginu í samræmi við ofangreint samkomulag allt að 14 000 þús. ísl. kr.

Sveitarfélög

Framkvæmdir við hita- og fjarvarmaveitur aðrar en á vegum Orkubús Vestfjarða eru alls fyrirhugaðar fyrir um 290 380 þús.kr. Fjármögnun þessara framkvæmda er þannig að úr rekstri skila fyrirtækin 64 560 þús.kr., lánsfé hjá Lánasjóði sveitarfélaga nemur 30 000 þús.kr., úr Orkusjóði koma 7 520 þús.kr. og aðrar lántökur á erlendum eða innlendum mörkuðum nema alls 188 300 þús.kr.

Lánastofnanir, sem lána til hita- og fjarvarmaveitna, hafa í vaxandi mæli farið fram á ábyrgð af hálfu ríkisins. Stafar þetta m. a. af því að þau lánskjör sem gilda á lánnum til hita- og fjarvarmaveituframkvæmda eru veitunum erfið þar sem lánin eru til mun skemmri tíma en ætla má að búnaður fyrirtækjanna endist. Lánveitingar eða ábyrgðir af ríkisins hálfu verða ekki veittar til einstakra veitna fyrr en iðnaðarráðherra hefur veitt einkaleyfi til reksturs og fjármálaráðherra hefur fallist á áætlanir um fjárhagsgrundvöll hvers fyrirtækis.

Í töflu 2 í töfluviðauka er yfirlit um hitaveituframkvæmdir og fjármögnun þeirra. Eins og á árinu 1980 eru umfangsmestu verkefni á vegum Hitaveitu Akraness og Borgarfjarðar, Hitaveitu Akureyrar og Hitaveitu Suðurnesja.

Lántökur til ýmissa framkvæmda sveitarfélaga og fyrirtækja þeirra nema alls 15 000 þús.kr., þar af renna 5 200 þús.kr. til Rafveitu Vestmannaeyja og Vestmannaeyjakaupstaðar vegna fjárhagsvanda þeirra og er það í samræmi við tillögur úttekta- nefndar þeirrar er um málið fjallaði á sínum tíma.

IV

Fjárfestingarlánasjóðir

Fjárfestingarlánasjóðir sem greint er frá í þessari lánsfjáráætlun eru alls 17 að tölu en þar af eru 12 sem lánsfjár er aflað til samkvæmt áætluninni. Eru þetta sömu sjóðir og teknir hafa verið til meðferðar á lánsfjáráætlun fyrri ára.

Fjárfestingarlánasjóðunum er í áætluninni skipt í tvo aðalflokka, annars vegar íbúðalánasjóði (Byggingarsjóð ríkisins og Byggingarsjóð verkamanna) og hins vegar atvinnuvegasjóði. Er þá greint á milli þeirra sjóða er Framkvæmdasjóður lána til, og fáeinna annarra atvinnuvegasjóða er ekki njóta að jafnaði sérstakrar fjármögnunar frá Framkvæmdasjóði. Ný útlán sjóðanna eru áætluð árið 1981 1 008 m.kr., þar af íbúðalánasjóðir 400 m.kr. eða 39,7% og atvinnuvegasjóðir 608 m.kr. eða 60,3%, og er þetta 48,9% hærri fjárhæð en árið 1980 er nam það ár 677 m.kr. miðað við sömu sjóði. Hækkun íbúðalánasjóðanna milli ára verður 70,6% en hækkun atvinnuvegasjóða er 37,4%. Hin mikla aukning útlána íbúðalánasjóðanna á rætur að rekja til nýrra laga um húsnæðismál þar sem gert er ráð fyrir stóru aukinni starfsemi Byggingarsjóðs verkamanna, en áætluð útlán þess sjóðs árið 1981 eru 100 m.kr. en urðu 17 m.kr. á árinu 1980.

Fjármögnun fjárfestingarlánasjóðanna, sem útlánastarfsemi þeirra byggist á, gerist sem kunnugt er með þrennum hætti, a) eigin fjármögnun af fé er losnar úr rekstri, b) framlögum frá hinu opinbera og skatttekjum eins og lög ákveða og c) aðfengnu lánsfé eins og ákveðið er á lánsfjáráætlun. Hluti lánsfjár samkvæmt lánsfjáráætlun í heildarútlánnum fjárfestingarlánasjóða hefur verið allbreytilegur undanfarin ár. Hann nam 48,2% árið 1978 en 59,7% árið 1979 og 57,0% árið 1980 og mun nema 67,5% árið 1981. Þannig hefur hluti lánsfjár í fjármögnun sjóðanna farið verulega vaxandi á undanförunum árum. Önnur fjármögnun sjóðanna er að langmestu leyti opinbert framlagsfé þar sem eigin fjármögnun skilar litlu til nýrrar ráðstöfunar. Þannig er gert ráð fyrir að eigin fjármögnun sjóðanna 1981 nemi 21 m.kr. en opinbert framlagsfé 307 m.kr.

Fjárfestingarlánasjóðirnir gegna afar þýðingarmiklu hlutverki í fjármögnun fjárfestingar hér á landi, ekki síst sökum þess hve almenn þátttaka áhættufjármagns í atvinnurekstri er hér óveruleg. Það hefur verið skoðun stjórnvalda á undanförunum árum, að óhjákvæmilegt væri að efla starfsemi sjóðanna og auka útlánagetu þeirra með útvegum lánsfjár þeim til handa samkvæmt lánsfjáráætlun. Jafnframt hefur nú að undanförunu verið lögð á það rík áhersla af stjórnvöldum, að sjóðirnir styrktu fjárhag sinn og þá jafnframt útlánagetu með raunsæri ávöxtun fjárins. Í þessum efnum hefur þegar náðst verulegur árangur þar eð verðtrygging nær nú til þorra útlána. Eldri óverðtryggð lán vega þó enn þungt og veldur hin afar öra verðbólga mikilli skerðingu þess fjár. Samræming útlánakjara er komin vel á veg eins og stefnt hefir verið að á undanförunum árum.

Eins og undanfarin ár eru lífeyrissjóðirnir veigamikil og vaxandi uppspretta fjár til lánveitinga til langs tíma. Á árinu 1980 munu lánveitingar þeirra til fjárfestingarlánasjóða nema 197 m.kr. Á árinu 1981 er áætlað að lífeyrissjóðir láni fjárfestingarlánasjóðum 296 m.kr. Þetta jafngildir 36,5% af ráðstöfunarfé lífeyrissjóðanna, sem er áætlað 810 m.kr. Skuldabréfakaup lífeyrissjóðanna af fjárfestingarlánasjóðunum 1981 skiptast þannig, að Framkvæmdasjóður fær af því fé 123 m.kr., íbúðalánasjóðirnir 167 m.kr. og til Stofnlána- deildar landbúnaðarins ganga 6 m.kr. samkvæmt reglum.

Nýtt skyldusparnaðarfé að frádregnum endurgreiðslum fyrri ára, 34 m.kr., og lántaka hjá Atvinnuleysisstryggingasjóði, 36 m.kr., ganga eins og undanfarin ár til Byggingarsjóðs ríkisins. Með þeirri útvegum lánsfjár sem hér hefir verið nefnd á Byggingarsjóður ríkisins að geta haldið starfsemi sinni í eðlilegu horfi, en útlánin geta numið 300 m.kr. Hin geysimikla aukning íbúðarlánasjóðanna stafar af hinum auknu umsvifum Byggingarsjóðs verkamanna sem getið er hér að framan.

Gert er ráð fyrir að bankarnir láni til Framkvæmdasjóðs 4% af innlánsaukningu ársins 1981 eins og á liðnu ári. Viðskipti þessi milli Framkvæmdasjóðs og viðskiptabankanna hafa verið í föstum skorðum undanfarin 14 ár og allt fram til ársins 1978 var hér um að ræða 10% af innlánsaukningu bankanna. Á þennan veg taka bankarnir þátt í uppbyggingu atvinnuveganna með lánveitingum til langs tíma.

Samkvæmt áætluninni mun Framkvæmdasjóður lána alls 263 m.kr. á árinu 1981, þar af 253 m.kr. til fjárfestingarlánasjóða atvinnuveganna. Er sú fjárhæð miðuð við að lágmarksútlánageta viðkomandi fjárfestingarlánasjóða sé tryggð. Til þess að ná því marki mun Framkvæmdasjóður þurfa að taka erlend lán er nemi 72 m.kr. Samkvæmt ákvörðun ríkisstjórnarinnar var á árinu 1980 frestað fram til ársbyrjunar 1981 helmingi erlendra lántöku Framkvæmdasjóðs samkvæmt lánsfjáráætlun, 25 m.kr., og þá jafnframt samsvarandi útlánunum fjárfestingarlánasjóðanna. Viðbótarlántaka í erlendu fé nemur því 47 m.kr. sem er um 7% lækkun frá áætlun 1980. Auk þessa, og alveg utan síns reglubundna starfssviðs, mun Framkvæmdasjóður annast útvegum 17 m.kr. láns til Framleiðsluráðs landbúnaðarins með ábyrgð ríkissjóðs.

Þá er enn fremur um að ræða erlent lán Byggðasjóðs 32 m.kr. og yrði ráðstöfunarfé sjóðsins þá alls 80 m.kr. á árinu 1981. Í árslok 1980 samþykkti stjórn Framkvæmdastofnunar að viðbótarlán Byggðasjóðs til innlendra smíði fiskiskipa yrðu lækkuð úr 10% í 5%. Ríkisstjórnin hefur hins vegar ákveðið að á árinu 1981 heimilist Byggðasjóði að taka lán að fjárhæð 15 m.kr. vegna fiskiskipa og munu þau útlán tryggð með sjálfskuldarábyrgð ríkissjóðs.

Eins og áður þarfnast Fiskveiðasjóður lánsfjár langt umfram aðra lánasjóði atvinnuveganna. Valda því hin miklu skipakaup liðinna ára og mikil innlend skipasmíði að undanfögnu. Þá ber að geta þess að innlendar skipasmíðar, þar með taldar meiri háttar breytingar, endurbætur og viðgerðir skipa, eru nú fjármagnaðar með erlendum lánunum sem tekin eru af viðkomandi gjaldeyrisbanka, jafnháum hinum endanlegu lánunum Fiskveiðasjóðs, en sjóðurinn tekur við þeim lánunum að verkum loknum og endurlánar með lengdum lánstíma, allt að 18 árum, eins og reglur sjóðsins gera ráð fyrir. Lán þau er Fiskveiðasjóður yfirtekur með þessum hætti eru nú talin til útlána þegar smíði lýkur og yfirtakan fer fram, en áður var til útlána talið hjá Fiskveiðasjóði afborganir sjóðsins af hinum erlendu lánunum að frádregnum afborgunum frá lántakendum.

Eigin fjármögnun Fiskveiðasjóðs verður sífellt erfiðari. Samkvæmt endurskoðaðri lánsfjáráætlun 1980 er hún neikvæð um 42 m.kr. og 1981 neikvæð um 74 m.kr. Þrátt fyrir 61 m.kr. framlög og skatttekjur það ár er hún neikvæð um 13 m.kr. Með yfirteknum erlendum lánunum vegna skipasmíða, 131 m.kr., og láni frá Framkvæmdasjóði, 95 m.kr., verða útlán Fiskveiðasjóðs 1981 213 m.kr. sem er 77,5% hækkun frá árinu 1980. Getur sjóðurinn þá lánað til vinnslustöðva um 61 m.kr. Til þeirra verkefna var lánað um 25 m.kr. á árinu 1980 og er hér því um að ræða 144% hækkun milli ára. Brýnt er að lokið verði hið fyrsta uppbyggingu hraðfrystihúsanna og að fé sé fyrir hendi til nauðsynlegustu aðgerða er leiði til bættrar framleiðni í fiskverkun. Þegar með eru tekin lán Byggðasjóðs til fiskiðnaðar, en þau urðu um 19 m.kr. 1980 og vart lægri 1981, geta lán þessarar tveggja sjóða til fiskiðnaðar numið a. m. k. 80 m.kr. á árinu 1981.

Samkvæmt áætluninni mun Iðnlánasjóður geta lánað 101 m.kr. en útlán 1980 nema

57 m.kr. Er því um að ræða hækkun milli ára er nemur 77,2%. Þegar með eru talin lán Iðnþróunarsjóðs, 45 m.kr., og lán og styrkir Iðnrekstrarsjóðs, 10 m.kr., geta lán þessara þriggja sjóða til iðnaðar á árinu 1981 numið um 156 m.kr., en það er hins vegar 67,6% hækkun frá árinu 1980. Þessu til viðbótar koma síðan lán Bygðasjóðs en þau námu á árinu 1980 um 8 m.kr. Trúlega verður þar um að ræða verulega aukningu á árinu 1981 en um skiptingu fjár sjóðsins á því ári hefir enn ekki verið tekin endanleg ákvörðun.

Loks er að geta þess að fjárútvægum til Lánasjóðs sveitarfélaga miðast við að sjóðurinn geti lánað um 30 m.kr. til framkvæmda við hitaveitur á ýmsum stöðum á landinu.

Hér fer á eftir samandregið yfirlit yfir útlán og fjármögnun fjárfestingarlánasjóðanna árin 1980—1981 þar sem jafnframt eru sýndar hlutfallslegar breytingar frá næsta ári á undan.

Fjárfestingarlánasjóðir: Útlán og fjármögnun 1980—1981 Í m.kr.

	Greiðslu- yfirlit 1980	Lánsfjár- áætlun 1981	Breyting frá fyrra ári %	
			1980	1981
Útlán				
Fjárfestingarlánasjóðir, alls	646,9	1 008,2	34,8	55,9
Íbúðalánasjóðir	234,4	400,0	42,1	70,6
Par af Byggingarsjóður ríkisins	217,1	300,0	41,6	38,2
Byggingarsjóður verkamanna	17,3	100,0	46,6	478,0
Atvinnuvegasjóðir	412,5	608,2	31,0	47,4
Par af Framkvæmdasjóður	177,5 ¹⁾	263,4 ²⁾	30,9	48,4
Bygðasjóður	62,2	95,0	9,5	52,7
Fjármögnun				
Fjárfestingarlánasjóðir, alls	646,9	1 008,2	34,8	55,9
Eigin fjármögnun, nettó	61,5	20,7	58,5	-66,3
Framlög og skatttekjur	229,8	306,8	34,1	33,5
Lántökur	355,6	680,7	31,9	91,4
Lífeyrissjóðir	197,4	296,4	59,6	50,2
Bankakerfið	36,3	44,0	70,4	21,2
Skyldusparnaður, brúttó	16,8	33,6	- 17,6	100,0
Atvinnuleysistryggingasjóður	16,8	36,4	-5,6	116,7
Erlend lán	36,8 ¹⁾	138,9	-13,8	277,4
Önnur lán	51,5	131,4	20,6	155,1

¹⁾ Undanskilið hér er 30,0 m.kr. lán til Framleiðsluráðs landbúnaðarins.

²⁾ Undanskilið hér er 17,0 m.kr. lán til Framleiðsluráðs landbúnaðarins en innifalið 5,0 m.kr. lán til Útflutningslánasjóðs.

V

Framlög ríkisins til fjárfestingarlánasjóða og framkvæmda atvinnuvega og einstaklinga

Auk fjármögnunar ýmissa framkvæmda sem getið er í kafla III og í töflum 1—5 í töfluviðauka veitir ríkissjóður umtalsverðu fjármagni til fjárfestingarlánasjóða atvinnuveganna, fjárfestingarlánasjóða sveitarfélaga og einstaklinga auk framlaga til íbúðarhúsa- bygginga. Skv. 2. og 3. tl. 15. gr. laga nr. 13/1979 um stjórn efnahagsmála o. fl. skal í fjárfestingar- og lánsfjáráætlun gera grein fyrir þessum atriðum.

Í eftirfarandi yfirliti er sýnd skipting þessa fjár í þrjá meginflokka:

Framlög ríkissjóðs í A-hluta fjárlaga til atvinnuvega, byggingar íbúðarhúsnæðis og annarra sem ekki koma fram í yfirlitum 1—5 í töfluviðauka

Í þús.kr.

	1980	1981	Hlutfallsbr. milli ára
I Atvinnuvegir	113 040	167 060	47,8
Landbúnaður	46 940	72 990	
Fiskveiðar og fiskiðnaður	13 700	18 540	
Annar iðnaður og verslun	16 000	20 020	
Annað og óskipt	36 400	55 510	
II Íbúðarhúsnæði	75 850	118 540	56,3
III Byggingar og mannvirki hins opinbera	49 760	54 590	9,7
Alls	238 450	340 190	42,7

Framlög sem renna til atvinnuvega, annað hvort sem bein framlög ríkissjóðs eða sem framlög til atvinnuvegasjóða, nema alls 167 060 þús.kr. samkvæmt fjárlögum 1981, en það er um 47,8% hækkun frá fyrra ári.

Byggðasjóður lánar til fjölmargra atvinnugreina. Fjárveitingu til sjóðsins 1981 er skipt milli atvinnuvega og sveitarfélaga en ekki milli einstakra atvinnugreina.

Í fjárlögum er sú stefna mörkuð að dregið er úr framlögum til fjárfestingarlánasjóða. Ljóst er að eiginfjárstaða margra fjárfestingarlánasjóða hefur styrkst að undanfögnu vegna verðtryggingar útlána.

Beinar fjárveitingar úr ríkissjóði eru skil markaðra tekjustofna til Byggingarsjóðs verkamanna 75 000 þús.kr., auk beins framlags til Byggingarsjóðs ríkisins 43 000 þús.kr. og til smíði dýralæknisbústaða 536 þús.kr.

VI

Opinber öflun lánsfjár og ráðstöfun þess

Venja er að gera hverju sinni sérstaka grein fyrir skipulegum aðgerðum hins opinbera til öflunar fjármagns og ráðstöfun þess til eigin framkvæmda og fyrir milligöngu fjárfestingarlánasjóða. Mörkin milli slíkrar beinnar fjárúttegunar og þess fjármagns sem einkaaðilar og lánastofnanir afla með heimild og einhverri tilstuðlan hins opinbera eru þó ekki ætíð glögg. Við gerð þess yfirlits sem hér fer á eftir eru mörkin skilgreind fremur þröngt og í sem nánustu samhengi við venju undanfarinna ára.

Ástæða er til að ætla að innlend fjáröflun til opinberra framkvæmda geti farið vaxandi með aukinni verðtryggingu á almennum lánamarkaði, vexti lífeyrissjóða er hlíta kaupskyldu skuldabréfa samkvæmt lögum o. s. frv. Veruleg umskipti og áherslubreytingar á þessum vettvangi valda þó verulegri óvissu um í hvaða formi þessi fjármögnun muni falla til. Þetta á meðal annars við um nýja útgáfu spariskírteina og happdrættisbréfa, sem áætluð hefur verið 90 m.kr., en hinir nýju verðtryggðu sparifjárreikningar mynda fýsilegan valkost fyrir sparendum. Innheimta af endurlánuðu spariskírteinafé umfram innlausn er um 90 m.kr. Verðbréfakaup viðskiptabanka og sparisjóða, 7% af innlánaaukningu, eru að mestu komin í fast horf. Er áætlaður hluti þeirra til opinberra framkvæmda 48 m.kr. en til Framkvæmdasjóðs renna 4% af innlánaaukningu viðskiptabanka. Viðleitni til þess að selja lífeyrissjóðunum ríkisskuldabréf hefur fram til þessa ekki borið tilætlaðan árangur en ætlunin er enn að takast á við þennan vanda. Að því marki sem fé leitar inn á verðtryggða reikninga í bönkum umfram

brýna þörf eða jafnvel eftirspurn eftir útlánum með samsvarandi kjörum, kann að reynast auðið að afla nokkurra viðbótarlána af þeim uppruna. Með tilliti til nauðsynjar á sveigjanlegum ráðstöfunum í þessum efnum er lánsfjáröflun frá bankakerfi og lífeyrissjóðum áætluð í einu lagi 108 m.kr. Loks er áformuð sérstök fjáröflun, 30 m.kr., með þeim hætti að lausaskuldum Tryggingastofnunar ríkisins verði breytt í föst lán. Fjárútvægum Bygðasjóðs til vegagerðar 20,1 m.kr. (til sérstakra verkefna og jaðarbyggða) er hins vegar sleppt í þessu yfirliti þar sem fjáröflunin er talin á vegum fjárfestingarlánasjóða.

Innlend lánsfjáröflun fjárfestingarlánasjóða fer að öllu leyti venjubundnar leiðir. Verðbréfa kaup lífeyrissjóða eru áætluð 296,4 m.kr. og eru þar meðtalin aðeins þau kaup sem hið opinbera beitir sér fyrir eða viðurkennir. Mundu þá verða um 30 m.kr. til kaupa á ríkisskuldabréfum, sé miðað við uppfyllta kaupskyldu lífeyrissjóða, 40% af ráðstöfunarfé þeirra. Reyndin hefur þó orðið sú að lífeyrissjóðirnir hafa fullnægt nokkru af kaupskyldu sinni með beinum lánum til fjárfestingarlánasjóða, sem þeim eru tengdir, svo sem frávik frá áætlun 1980 er til marks um. Þetta hefur þó sem fyrr segir fremur bitnað á fjáröflun ríkisins en fjárfestingarlánasjóða á vegum hins opinbera. Aðrir liðir innlendar fjáröflunar eru einnig fremur öruggir. Skyldusparnaður nettó hefur að vísu orðið minni að undanfögnu en vonir stóðu til en nýjar reglur um verðtryggingu hans ættu að tryggja meiri festu framvegis.

Erlent lánsfé til opinberra aðila og fjárfestingarlánasjóða er í eðli sínu afgangsfjármögnun, sem tekur við þar sem innlent lánsfé hrekkur ekki til. Á vettvangi opinberra framkvæmda hefur einstökum stórum aðilum verið vísað að mestu eða öllu til erlendar lántöku, sbr. kaflann um þann hluta áætlunarinnar, en fyrir fjárfestingarlánasjóðina er slík lántaka nánast alfarið á hendi Framkvæmdasjóðs. Erlend skipalán, sem Fiskveiðasjóður yfirtekur við lánveitingar sínar, eru ekki talin hér með þar sem útgerðaraðilar hafa tekið þau án opinberrar milligöngu. Þau eru hins vegar uppfærð í töflum um fjárfestingarlánasjóðina sem lántaka Fiskveiðasjóðs við yfirtökuna, sbr. nánari skýringar í kaflanum um sjóðina.

Nedri hluti meðfylgjandi töflu sýnir ráðstöfun umrædds lánsfjár í meginráttum. Um hana er þó ekki þörf að fjalla frekar en þegar en gert í hlutaðeigandi köflum. Rétt er þó að benda á að hér er sleppt tvítalningu milli opinberra framkvæmda og fjárfestingarlánasjóða, en fjáröflun og ráðstöfun færð þeim megin sem við á hverju sinni. Þannig aflar ríkissjóður 31,5 m.kr. lánsfjár fyrir Bygðasjóð en hann skal aftur á móti útvega ríkinu 20,1 m.kr. lán til vegafamkvæmda. Sams konar víxl voru á lánsfjáraætlun 1980. Þó varð framkvæmdin sú að Framkvæmdasjóður annaðist lántökuna fyrir Bygðasjóð. Lánsfjáröflun Framkvæmdasjóðs til Framleiðsluráðs landbúnaðarins, 17 m.kr., er hér meðtalin, einnig sem ráðstöfun af hálfu fjárfestingarlánasjóða, hliðstætt meðferð sams konar ráðstöfunar 1980.

Opinber öflun lánsfjár og ráðstöfun þess í m.kr.

	Uppgjör 1979	Lánsfjár- áætlun 1980	Bráða- birgða- útkoma 1980	Lánsfjár- áætlun 1981
I. Innlend lánsfjáröflun til opinberra framkvæmda				
1.1. Útgáfa spariskirteina og happdrættisbréfa	65,0	70,0	70,0	90,0
1.2. Innheimt af endurlánuðu spariskirteinafé umfram innlausn	5,6	67,4	97,7	90,0
1.3. Verðbréfa kaup bankakerfis og Viðlagatryggingar	–	39,0	37,2	108,0
1.4. Verðbréfa kaup lífeyrissjóða	–	60,0	11,8	
1.5. Annað lánsfé	10,0	–	13,4	30,0
Samtals	80,6	236,4	230,1	318,0

2. Innland lánsfjáröflun fjárfestingarlánasjóða				
2.1. Verðbréfa kaup lífeyrissjóða	123,7	154,6	197,4	296,4
2.2. Lán Atvinnuleysisstryggingasjóðs til Byggingarsjóðs ríkisins	17,8	22,4	16,8	36,4
2.3. Lán bankakerfis til Framkvæmdasjóðs	21,3	28,0	36,3	44,0
2.4. Skyldusparnaður til Byggingarsjóðs, nettó	19,2	30,0	16,8	33,6
2.5. Annað lánsfé	0,4	–	–	–
Samtals	182,5	235,0	267,2	410,4
Innland lánsfjáröflun, alls	263,1	471,4	497,3	728,4
3. Erlend lán				
3.1. Erlend lán til opinberra framkvæmda	301,1	498,0	560,4	995,5
3.2. Erlend lán til fjárfestingarlánasjóða	57,5	55,3	59,9	124,4
Samtals	358,5	553,2	620,3	1 119,9
Lánsfjáröflun = Ráðstöfun lánsfjár	621,6	1 024,6	1 117,6	1 848,3
1. Opinberar framkvæmdir				
1.1. Framkvæmdir á A-hluta fjárlaga	57,1	120,6	128,3	235,4
1.2. Framkvæmdir á B-hluta fjárlaga	167,9	218,3	260,9	360,0
1.3. Landsvirkjun	99,9	286,9	287,5	462,2
1.4. Orkubú Vestfjarða	–	15,2	21,2	27,2
1.5. Þörungavinnslan	–	2,4	2,4	–
1.6. Járblendifélagið	–	–	–	14,0
1.7. Hitaveitur sveitarfélaga	43,7	64,0	82,4	188,3
1.8. Aðrar opinberar framkvæmdir	13,1	16,0	13,8	15,0
Samtals	381,6	723,3	796,6	1 302,1
2. Fjárfestingarlánasjóðir				
2.1. Framkvæmdasjóður	131,6	156,3	161,3	255,4
2.2. Byggingarsjóður ríkisins og Byggingarsjóður verkamanna	78,3	125,4	113,5	236,9
2.3. Aðrir sjóðir	30,1	19,6	46,2	53,9
Samtals	240,0	301,3	321,0	546,2

VII

Bankakerfið

Markmið stefnunnar í peningamálum er að stuðla að framgangi efnahagsstefnu ríkisstjórnarinnar með því að efla peningalegan sparnað og skapa jafnvægi milli framboðs og eftirspurnar lánsfjár.

Áætlunin felur í sér að aukin útlánageta innlánsstofnana verði nýtt enn frekar en á síðasta ári til að draga úr öðru framboði peninga svo sem erlendum lánnum. Stefnt er að því að útlánaaukning bankakerfisins fylgi sem næst almennri verðlags- og framleiðsluþróun svo að séð verði fyrir eðlilegum þörfum atvinnulífsins án þess að leiða til eftirspurnarþenslu.

Peningamálaáætlanir sem settar hafa verið fram í lánsfjáraætlunum síðustu ára hafa jafnan miðast við verðlagsforsendur sem síðan reyndust óraunhæfar, bæði vegna óvæntra verðhækkunartilfæna og vegna þess að viðnámsaðgerðir báru ekki óskaðan árangur. Þótt mikilvægur árangur hafi náðst á sviði peningamála síðustu árin verður hann aðeins að takmörkuðu leyti rakinn til þessara áætlana.

Verðlagsforsendur sem nú eru lagðar til grundvallar fela í sér verulega hjöðnun verðbólgu. Engu að síður verður nauðsynlegt að endurmeta stöðuna, til dæmis ársfjórðungslega, og færa útlánamörk áætlunarinnar til samræmis við þróunina á öðrum sviðum. Verði verðlagshækkningar meiri en nú er miðað við, verða sett rýmri mörk um aukningu útlána svo framarlega sem útlánageta innlánsstofnana leyfir, án yfirdráttar hjá Seðlabanka.

Á hinn bóginn gætu aðstæður krafist sérstaks aðhalds í útlánamálum enda þótt lausafjárstaða innlánsstofnana sé góð um stundarsakir. Þess eru dæmi að peningaframboð aukist skyndilega vegna mikilla útflutningstekna, greiðsluhalla ríkissjóðs eða erlendra lána. Þetta getur valdið því að útlánageta innlánsstofnana verði of mikil eða jafnvel að hún sé ofmetin og þess ekki gætt að viðhalda nægilega sterkri lausafjárstöðu til að mæta næstu áföllum. Mikilvægt er að koma í veg fyrir að þessir þættir valdi óhóflegu peningaframboði og eftirspurnarþenslu en til þess þarf m. a. að auka fjáröflun innanlands utan Seðlabanka til fjárfestingarverkefna og tímabundins greiðsluhalla ríkissjóðs. Takist ekki að hefta lausafjármyndun af þessum toga nægilega verður endurskoðun peningamálaáætlunar innan ársins að stefna að samdrætti útlána innlánsstofnana.

Eins og töflur 14—16 hér að aftan sýna er að því stefnt að lán bankakerfisins aukist um 44% á árinu 1981. Eru þá meðtalin lán Seðlabanka til ríkis og atvinnuvega en undanskilin erlend lán sem veitt eru fyrir milligöngu bankanna. Í fjárlagafrumvarpi er miðað við að ríkissjóður endurgreiði Seðlabanka 100 m.kr. af lánum frá bankanum. Reiknað er með að geymdur verðbótapáttur lánanna verði um 80 m.kr. þannig að skuldalækkunin nemi 20 m.kr. Skuld ríkissjóðs við Seðlabankann nam 298 m.kr. í lok ársins 1980 og hafði ekki aukist nema um 10 m.kr. á árinu, enda þótt geymdur verðbótapáttur hafi numið um 80 m.kr.

Gert er ráð fyrir að almenn útlán innlánsstofnana aukist um 45% á árinu 1981 en útlánin í heild um 46%, og eru þá meðtalin endurseld afurðalán og lán til opinberra framkvæmda og sjóða. Með auknum peningalegum sparnaði, sem vikið er að hér á eftir, hefur þegar tekist að draga nokkuð úr afurðalánum Seðlabankans og erlendri lánsfjárförf þar sem innlánsstofnanir hafa tekið að sér aukið hlutverk á þessum sviðum. Á síðasta ári var samið við fulltrúa banka og sparisjóða um verðbréfalán þeirra til opinberra framkvæmda og sjóða og fylgja þessi lán nú föstum reglum. Afstaða sparifjáreigenda til ávöxtunarkjara innlána ræður miklu um það hver þessi fjárhæð verður þar sem hún er ákveðinn hundradshluti af aukningu innlána á liðnum ársþriðjungi. Ef útlánagetan leyfir er æskilegt að verðbréfaupin fari fram úr umsömdum mörkum, enda verði þá dregið úr erlendum lántökum að sama skapi. Jafnframt þurfa innlánsstofnanir að halda lausafjárstöðu sinni hæfilega sterkri til að mæta venjulegum sveiflum í framboði peninga.

VIII

Erlend lán

Við gerð lánsfjáráætlana hefur jafnan verið stefnt að því að hamla gegn erlendum lántökum eftir því sem unnt hefur verið á hverjum tíma. Þótt lántökur hafi í reynd farið meira eða minna fram úr áætlunum mun óhætt að telja að nokkur árangur hafi samt orðið af þeirri aðhaldssemi sem sýnd hefur verið við gerð lánsfjáráætlana. Á árinu 1979 fóru erlendar lántökur 173 m.kr. fram úr áætlun. Samkvæmt bráðabirgðatölum er áætlað að á árinu 1980 hafi erlendar lántökur til langs tíma numið 1 073 m.kr., þegar dregnar hafa verið frá lántökum sem gengið hafa til sérstakra endurgreiðslna í sambandi við lengingu lána. Í lánsfjáráætlun var lántökuspá 856 m.kr. og nemur því aukning á lántökum í reynd 217 m.kr. umfram það sem spáð var.

Þessa miklu hækkun má að einhverju leyti rekja til meiri fjármagnsparfar vegna hækkunaráhrifa gengis- og verðlagsbreytinga umfram forsendur lánsfjáráætlunar, ásamt meiri framkvæmdum bæði opinberra aðila og einkaaðila en áætlað var, og einnig komu til langtíma rekstrarlán sem ekki hafði verið gert ráð fyrir í lánsfjáráætlun. Afborganir af löngum lánnum eru áætlaðar 376 m.kr. og verður þá nettóaukning langra lána 697 m.kr. á árinu 1980. Svarar það til um 12,0% af útflutningstekjum en 5,3% af þjóðarframleiðslu. Er þetta hærra hlutfall en árið áður en þá varð nettóaukning langra lána 8,3% af útflutningstekjum en 3,8% af þjóðarframleiðslu. Samsvarandi tölur fyrir árið 1978 eru 6,3% og 2,7% og fyrir árið 1977 13,3% og 5,1%.

Á árinu 1980 er áætlað að viðskiptajöfnuður við útlönd hafi verið óhagstæður um 320 m.kr. samkvæmt bráðabirgðauppgjöri samanborið við 100 m.kr. halla 1979 reiknað á meðalgengi 1980. Er því um að ræða 220 m.kr. óhagstæðari jöfnuð en 1979. Meginhlutann eða um 200 m.kr. má rekja til óhagstæðrar þróunar þjónustujafnaðar, einkum að því er varðar samgöngur, ásamt hækkun vaxta á erlendum lánamarkaði og aukningu ferða- og dvalarkostnaðar. Nettóaukning langra erlendra lána er samkvæmt greiðslujafnaðaryfirliti talin 697 m.kr. á árinu 1980 en á móti er fjármagnsútstreymi á öðrum fjármagnsliðum áætlað 104 m.kr. Verður þá fjármagnsjöfnuður í heild hagstæður (fjármagnsinnstreymi nettó) um 593 m.kr. sem gengur til þess að jafna halla á viðskiptajöfnuði og bæta gjaldeyrisstöðuna um 269 m.kr. reiknað á meðalviðskiptagengi ársins.

Löng erlend lán námu 5 940 m.kr. í árslok 1980. Fært til meðalgengis er það rúmlega 35% af vergri þjóðarframleiðslu ársins en þetta hlutfall var næstu fjögur árin á undan 32—34%, en 35% árið 1975. Að meðtalinni aukningu á árinu 1981 er áætlað að hlutfallið verði 36—37%.

Greiðslubyrði vegna afborgana og vaxta af löngum erlendum lánnum hefur sl. fimm ár verið sem hlutfall af útflutningstekjum sem hér segir: 1975: 14,2%, 1976: 13,8% 1977: 13,7%, 1978: 13,1%, 1979: 12,8%. Á árinu 1980 er áætlað að hlutfallið hafi verið um 14,1% en líklegt er að á þessu ári fari hlutfallið enn hækkandi.

Þörf fyrir erlendar lántökur má annars vegar miða við þarfir fyrir erlendan gjaldeyri út frá greiðslujafnaðarhorfum og hins vegar þörf á að fjármagna nauðsynlegar og arðbærar framkvæmdir sem ekki reynist unnt að fjármagna með innlendum sparnaði. Frá greiðslujafnaðarsjónarmiði miðast þörfin fyrir erlendar lántökur á árinu 1981 við endurgreiðslu af eldri lánnum, að viðbættum halla á viðskiptajöfnuði, sem samkvæmt þjóðhagsspá verður um 425 m.kr., og því sem telja má æskilegan bata á gjaldeyrisstöðu.

Endurgreiðslur af löngum lánnum eru áætlaðar 690 m.kr. á árinu 1981 en auk þess er gert ráð fyrir endurgreiðslu af gjaldeyrissskuldum við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn að jafnvirði um 80 m.kr. (Skuldin við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn er innifalin í gjaldeyrissskuldum Seðlabankans og hefur endurgreiðsla hennar því ekki áhrif á nettógjaldyrisstöðuna en lækkar hins vegar gjaldeyrisforðann, þ. e. gjaldyriseignina brúttó). Á móti endurgreiðslu gjald-

eyrisskulda þarf að taka tilsvarendi lán ef halda á gjaldeyrisfordanum óbreyttum, en það má telja eðlilegt markmið. Út frá framangreindum greiðslujafnaðarsjónarmiðum er ný lántökuþörf áætluð um 1 200 m.kr. á árinu 1981 (þ. e. samtala viðskiptahalla og endurgreiðslu eldri lána og gjaldeyrissskuldar).

Heildarupphæð innkominna langra erlendra lána er áætluð 1 463 m.kr. en það er áætluð fjárförf vegna fyrirhugaðra framkvæmda á árinu 1981 umfram það fé sem aflað verður innanlands. Auk lántöku til þess að mæta þessum þörfum verður aflað heimildar til lengingar lána án þess að slík lán hafi áhrif á heildarstöðu erlendra skulda.

Áformað er að breyta skammtímaskuldum nokkurra hitaveitna í lán til lengri tíma. Þetta á einkum við um lán sem hvíla á hitaveitum Suðureyrar, Siglufjarðar, Blönduóss og Akureyrar, svo og rafveitu Siglufjarðar. Einnig er fyrirhugað að umbreyta eða taka lán vegna afborgana af lánnum Kröfluvirkjunar (26,3 m.kr.) og lánnum sem tekin hafa verið vegna byggðalínuf framkvæmda (24,9 m.kr.).

Eins og að framan segir eru afborganir af löngum erlendum lánnum áætlaðar 690 m.kr. og hrein aukning skulda því 773 m.kr. Það er um 9% af áætluðum útflutningstekjum og 4% af áætlaðri þjóðarframleiðslu og er heldur lægra en samsvarandi hlutfall 1980 sem reyndist 12% og 5,3%. Í heild er áætlað að fjármagnsjöfnuður verði hagstæður (fjármagnsinnstreymi nettó) um 636 m.kr. Gengur hann til þess að jafna hallann á viðskiptajöfnuði og bæta gjaldeyrisstöðuna um 200 m.kr.

Erlendar langtímalántökur opinberra aðila eru áætlaðar 995,5 m.kr., þar af vegna A- og B-hluta fjárlaga 288,8 m.kr. og fyrirtækja með eignaraðild ríkissjóðs 503,4 m.kr. og er Landsvirkjun þar hæst með 462,2 m.kr. Lántökur á vegum bæjar- og sveitarfélaga eru áætlaðar 203,3 m.kr.

Hér fer á eftir yfirlit um fyrirhugaðar erlendar langtímalántökur á árinu 1981 sundurliðað á helstu liði í þúsundum króna:

A- og B-hluti fjárlaga		288 840
Fyrirtæki með eignaraðild ríkissjóðs		503 390
Landsvirkjun	462 190	
Járnblendifélagið	14 000	
Orkubú Vestfjarða	27 200	
Sveitarfélög		203 300
Hitaveitur	188 300	
Ófyrirséð	15 000	
Lánastofnanir		124 400
Framkvæmdasjóður	89 400	
Byggðasjóður	15 000	
Iðnþróunarsjóður	20 000	
Atvinnufyrirtæki		343 000
Járnblendifélagið	10 000	
Skip	117 000	
Fiskiskip	65 000	
Endurbætur fiskiskipa	20 000	
Önnur skip	32 000	
Flugvélar	6 000	
Innlend skipasmíði	90 000	
Innlend bátasmíði	10 000	
Vélar og tæki	40 000	
Ýmislegt ófyrirséð	70 000 ¹⁾	
	Alls	1 462 930

¹⁾ Þar af rekstrarlán Flugleiða hf. 38 000 þúsund krónur.

IX

Lánsfjármarkaðurinn

Heildaryfirsýn yfir meginstrauma lánsfjármarkaðarins er gefin í töflum 19—21 í töfluviðauka. Þar eru allar lánahreyfingar sýndar í samræmdu formi nettóhreyfinga frá lánveitendum til endanlegra lánþega, og að auki er sýnt í sundurliðunartöflum hvors árs 1980 og 1981 hve mikið fer frá sömu aðilum til lánastofnana til miðlunar frá þeim sem lánveitendum. Eins og fyrri ár skortir mikið á að tölur um bankakerfi og sjóðakerfi séu samþærilegar með tilliti til endurmats fjárstærða í verðbólguþróuninni. Slíkt endurmat peningastærða bankakerfisins, af verðbótaþætti og verð- og gengistryggingu, kemur svo til allt til skila og er innifalið í nettóhreyfingunum. Samsvarandi uppfærslu reikningsliða fjárfestingarlánasjóða og lífeyrissjóða er hins vegar mislangt komið, og er í tilviki þeirra sýnd nettóniðurstæða nýrra lána og afborgana án uppfærslu fyrra lánastofns.

Fjárfestingar- og lánsfjáráætlanir síðustu ára hafa falið í sér aðhald að lánveitingum til þess að fyrirbyggja ofþenslu í efnahagslífinu og auka líkur á árangri í viðnámi gegn verðbólgu. Þetta aðhald var ærið torvelt meðan peningalegur sparnaður var að skreppa saman að tiltölu við þjóðarframléiðslu og þar með við fjármögnunarþarfir athafnalífsins, allt niður í 21,5% hlutfall meðalinnlána með áföllnum vöxtum miðað við þjóðarframléiðslu árið 1978. Er þetta veigamikil skýring þess að aðhaldið hefur farið úr böndunum og erlend lán farið vaxandi svo sem greint er frá í kaflanum um þau. Með vaxandi verðtryggingu er þegar kominn nokkur bati í peningalegan sparnað. Að sama skapi færast jafnvægismark á innlendum lánamarkaði nær og síður hætt við þenslu þótt bankakerfinu sé ætlað nokkru rýmra svigrúm en fyrr.

Árið 1980 sýnir enn eitt dæmi þess að lánsfjármarkaðurinn hefur sprengt af sér þær skorður sem settar voru með lánsfjáráætlun. Að talsverðu leyti er þetta afleiðing þess að verðlag og þar með gengi hefur farið fram úr spáforsendum, en einnig þess að þarfir hafa verið metnar brýnni en í upphafi og aðhald þar með slaknað. Afkoma ríkissjóðs og greiðslur af skuldum hans við Seðlabankann reyndust þó aðhaldssamari þáttur en um árabíl. Hið sama gildir þó ekki um heildarnotkun lánsfjár á vegum opinberra aðila. Gert var ráð fyrir að nettólánastreymi til þeirra mundi aukast um 23% frá fyrra ári, en aukningin reyndist 83%. Lánanotkun einkaaðila jókst einnig mjög mikið umfram áætlun. Varð aukningin 67%, þar af atvinnufyrirtækja 71% og íbúðaeigenda 62%, á móti aukningu samkvæmt áætlun um 13%, 2% og 42% í sömu röð talið. Svo lág áætlun um lán atvinnufyrirtækja átti sér þá skýringu, að gert var ráð fyrir verulega minni verðbólgu en árið áður, með samsvarandi minni vaxta- og gengisuppfærslu rekstrar- og afurðalána bankakerfisins, en það fór á annan veg sem fyrr segir.

Í fjárfestingar- og lánsfjáráætlun 1981 er stefnt að 31% aukningu nettólánastreymisins í heild, eða úr 2 667 m.kr. 1980 í 3 483 m.kr. 1981. Á notkunarhlíð kemur mest takmörkun fram við atvinnuvegina, sem fái 18% aukningu í sinn hlut. Vísast til skýringar á því til þess sem áður segir um samhengi útlánaaukningar bankanna við verðbólgu hvort árið um sig. Á hinn bóginn verður mjög mikil, eða 53%, aukning á nettólánanotkun íbúðaeigenda. Aukning nettólánastreymis til opinberra aðila verður 34%. Aukning nettólánastreymis til ríkisaðila í heild að meðtöldum ríkisfyrirtækjum (þ. á m. Landsvirkjun) verður þó meiri, um 40%, en aukning langra erlendra lána til þessara aðila verulegum mun meiri, eða 65%.

Á hlið lánveitenda er nú gerð rýmilegri og að því er virðist raunsærri áætlun en oft áður um nettólánaframboð innlánsstofnana, er aukist um 29%, þar af til einkaaðila um 33%. Lánastreymi bankakerfisins að meðtöldum Seðlabanka og skiptum hans við ríkissjóð aukist þó aðeins um 24% nettó. Fjárfestingarlánasjóðir munu auka nettólánaframboð sitt um 46%, þar af um 27% til atvinnufyrirtækja og 72% til íbúðaeigenda. Auk þess munu lán frá

lífeyrissjóðum aukast um 52% að meðtöldum lánnum til lánastofnana og svipað til beinna lánþega, sem að mestu eru íbúðaeigendur.

Í kafla um fjárfestingarlánasjóði er reiknað með yfirtöku Fiskveiðasjóðs á erlendum fiskiskipalánnum þegar við formlega lánveitingu úr sjóðnum. Hér er, til samræmis við fyrri reglu og meðferð erlendra lána, reiknað með þeim sem erlendum lánnum skipaiegenda, þar til greitt er af þeim til útlanda.

Sökum þess hve langt erlend lán fóru fram úr áætlun 1980 mun nettóinnstreymi þeirra ekki aukast mikið, verði haldið fast við áætlun, eða um 7% til beinna lánþega, en um 10% að lánastofnunum meðtöldum. Til opinberra aðila er áætlað að innkomin erlend lán að frádregnum afborgunum aukist mjög mikið eins og áður sagði eða um 69%. Á móti þessu mun nettóstreymi langra erlendra lána til einkaaðila minnka um 261 m.kr., eða um sem svarar 34% af opinberum lántökum nettó 1981, þó að því tilskildu að ekki verði rýmkað um heimildir. Niðurstaða stuttra lánahreyfinga hefur lítil áhrif á þá mynd sem þegar hefur verið dregin upp. Gert er ráð fyrir nokkru útstreymi fjár undir þeim lið eins og undanfarin ár. Að því er tekur til lánastofnana er þar um breytingar gjaldeyrisstöðu að ræða. Meðtaldir í nettóhreyfingum til endanlegra lánþega eru óskýrðir mismunir (skekkiur og vantalið).

X

Fjárfesting

Í fjárfestingar- og lánsfjáráætlun fyrir árið 1980 var gert ráð fyrir að fjármunamyndunin í heild ykist um 6,8% að raungildi frá fyrra ári. Ennþá er ekki fyrir hendi full vitneskja um fjárfestinguna á síðastliðnu ári en fyrirbyggjandi áætlanir benda til að fjárfestingarspáin hafi í meginatriðum gengið eftir, ef mælt er í raunstærðum, því að nú er aukningin áætluð 8%. Hins vegar urðu verðhækkunar nokkru meiri en gert hafði verið ráð fyrir og að meðaltali reyndist byggingarvísitala 55,6% hærri 1980 en 1979 í stað 45% í spá. Enda þótt heildarfjárfestingin sé talin hafa orðið svipuð og spáð hafði verið, verða ýmsar tilfærslur milli einstakra liða í fjármunamynduninni ýmist til hækkunar eða lækkunar. Opinberar framkvæmdir í heild eru taldar standast áætlun, atvinnuvegafjárfestingin er áætluð 3—4% meiri, aðallega vegna meiri innflutnings flutningatækja og ýmissa véla og tækja, en íbúðarhúsa-byggingar eru nú taldar verða 2% minni en í fjárfestingar- og lánsfjáráætlun. Sem hlutfall af þjóðarframleiðslu er fjárfestingin nú talin verða um 27%, um 1/2% hærri en áætlað var.

Fjárfestingin á árinu 1981 er talin dragast saman um 4,1% frá fyrra ári og nema 26% af þjóðarframleiðslu. Hér á eftir fer samandregin tafla um fjármunamyndun árána 1980—1981 en frekari sundurliðanir er að finna í töfluviðauka. Verðlagsforsendur eru þær sömu og í fjárlögum, þ. e. 42% meðalhækkun milli árána 1980 og 1981.

Fjármunamyndunin 1980—1981

	Verðlag hvors árs í milljónum króna			Magnbreyting frá fyrra ári, %		
	Lánsfjár- áætlun 1980	Áætlun 1980	Lánsfjár- áætlun 1981 ¹⁾	Lánsfjár- áætlun 1980	Áætlun 1980	Lánsfjár- áætlun 1981
1. Atvinnuvegir	1 318	1 478	1 836	0,8	4,5	-12,6
2. Íbúðarhús	689	730	1 036	-3,1	-5,0	0,0
3. Opinberar framkvæmdir	1 266 (706)	1 377 (750)	2 010 (1065)	21,3 36,0	21,2 35,4	2,8 0,0
4. Samtals	3 273	3 585	4 882	6,8	8,0	-4,1
5. Fjárfesting sem hlutfall af þjóðarframleiðslu ...	26,6%	27,1%	26,0%			

1) Verðlag fjárlaga 1981.

Megindrættir fjárfestingarspárinnar fyrir 1981 eru þeir að gert er ráð fyrir að fjárfesting atvinnuveganna dragist saman um 12½%, en að opinberar framkvæmdir aukist lítið eitt eða um 2—3% eftir fimmtings aukningu á síðasta ári. Opinberar framkvæmdir haldast því á mjög háu stigi annað árið í röð og eins og áður fer mest fyrir orkuframkvæmdum. Áætlað er að íbúðarhúsabyggingar verði svipaðar og á árinu 1980.

Áætlunin um fjárfestingu atvinnufyrirtækja er ýmist gerð með hliðsjón af vitneskju um framkvæmdaáform eða samninga einstakra fyrirtækja eða með framlengingu þróunar í fjárfestingarmálum einstakra greina að teknu tilliti til útlánaáætlana fjárfestingarlánasjóða. Fjármunamyndun í landbúnaði dróst saman á síðasta ári og enn er búist við samdrætti á þessu ári, meðal annars með hliðsjón af þeirri stefnu og aðgerðum sem gripið hefur verið til í því skyni að halda aftur af framleiðslunni. Fjárfesting í fiskiskipum dróst saman á síðasta ári. Erlend kaup og endurbætur voru svipuð og árið áður. Nokkur samdráttur varð í innlendum skipasmíðastöðvum. Á árinu 1981 er gert ráð fyrir að verkefni skipasmíðastöðva verði álíka mikil og í fyrra en skipakaup frá útlöndum og endurbætur skipa erlendis dragist saman a. m. k. um fjórðung. Fjárfestingarútgjöld fiskvinnslufyrirtækja jukust um fimmting árið 1979 og voru í hámarki. Talið er að framkvæmdir hafi dregist saman um 10% á síðasta ári en á þessu ári er gert ráð fyrir 5% aukningu. Stækkun álverksmiðjunnar lauk á sl. ári en jafnframt hefur verið unnið að uppsetningu hreinsibúnaðar í verksmiðjunni. Á því verki að ljúka á þessu ári og ræðst áætlunin um fjárfestingarútgjöld fyrirtækisins af þeim áformum. Byggingu járnblendiverksmiðjunnar er nú lokið að heita má og því ekki gert ráð fyrir neinum meiri háttar framkvæmdum þar á þessu ári. Aukning fjárfestingar í öðrum iðnaði er talin hafa numið um 7% á síðasta ári. Í ár er búist við aukningu framkvæmda er nemur um 20%. Af þessari aukningu stafar um helmingur af framkvæmdum vegna byggingar sýruverksmiðju við áburðarverksmiðjuna í Gufunesi en fyrirhugað er að ljúka þeirri byggingu á næsta ári. Innflutningur flutningatækja er talinn hafa aukist um 80—90% í fyrra. Mikil aukning varð í innflutningi atvinnubifreiða og flugvéla kaup voru með mesta móti, munar þar mest um nýja þotu Flugleiða. Óvenjumikið var um sölu eldri flutningaskipa og flugvéla úr landi og er söluandvirði þeirra að vanda dregið frá fjárfestingunni. Árið 1981 er vitað um kaup á tveimur flutningaskipum og í lánsfjáráætlun er gert ráð fyrir hönnun og byrjunarframkvæmdum við smíði nýrra skipa fyrir Skipautgerð ríkisins. Hins vegar er ekki vitað um nein flugvéla kaup sem máli skipta og búist er við samdrætti í innflutningi atvinnubifreiða eftir hin miklu kaup til landsins í fyrra. Af þessum sökum er gert ráð fyrir nær helmings samdrætti í útgjöldum til kaupa á flutningatækjum. Bygging verslunar-, skrifstofu- og gisti-húsa var í hámarki á árinu 1978 en dróst saman um 18% á árinu 1979. Í fyrra er talið að samdráttur hafi orðið um 5% í þessari grein og í ár er einnig spáð 5% samdrætti. Mikil aukning varð í fyrra á kaupum vinnuvéla alls konar svo og skrifstofuvéla og tölvubúnaðar. Þessar vélar eru í fjárfestingarskýrslum undir samheitinu ýmsar vélar og tæki. Aukningin í fyrra er talin a. m. k. fjórðungur og því er gert ráð fyrir um 10% samdrætti í þessari grein í ár.

Í fjárfestingar- og lánsfjáráætlun ársins 1980 var gert ráð fyrir að íbúðabyggingar drægjust saman um 3%. Byggingarskýrslur eru nú að berast Þjóðhagsstofnun og af þeim skýrslum sem þegar eru komnar, virðist mega ráða að samdráttur hafi orðið nokkru meiri en búist hafði verið við, eða u. þ. b. 5% að ætlað er. Erfitt er að spá um byggingarstarfsemina á árinu 1981. Áætlað er að útlán hins opinbera íbúðalánakerfis verði aukin verulega. Þess þarf þó að gæta að aukningin felst að töluverðu leyti í útlánum til verkamannabústaða en þau nema mun hærra hlutfalli af byggingarkostnaði en hin almennu íbúðalán. Jafnframt má gera ráð fyrir aukningu annarra svonefndra félagslegra lána og lána til kaupa á eldra húsnæði. Þannig er óvíst hversu mikil áhrif útlánaaukning opinberu byggingarsjóðanna á þessu ári

kann að hafa á framkvæmdir. Undanfarna áratugi hefur íbúðafjárfesting haldist allvel í hendur við tekjur einstaklinga en jafnframt verið háð eigin vinnuframlagi íbúðabyggjenda og ætla má að svo sé enn að töluverðu leyti. Tekjuþróun liðins árs og horfur í þeim efnunum á þessu ári gæti gefið ástæðu til að ætla að íbúðabyggingar fari fremur minnkandi en vaxandi á þessu ári. Jafnframt er líklegt, vegna samdráttar í byrjunum íbúða undangengin tvö ár, að verkefni um sl. áramót hafi verið minni en fyrir ári. Áformuð aukning útlána og smíði verkamannabústaða vegur hér á móti. Þegar litið er til þess, er að framan greinir, er gert ráð fyrir að umsvif við smíði íbúðarhúsa haldist svipuð árið 1981 og á liðnu ári.

Sem fyrr segir er talið að opinberar framkvæmdir hafi aukist um fimmtung á árinu 1980. Í fjárfestingar- og lánsfjáráætlun 1981 er gert ráð fyrir að opinberar framkvæmdir aukist enn lítið eitt á þessu ári. Bæði árin 1980 og 1981 nema orkuframkvæmdir um 55% af heildarframkvæmdum hins opinbera. Samgönguframkvæmdir eru taldar verða svipaðar í ár og í fyrra, er þær jukust um 9%. Aftur á móti er smíði opinberra bygginga talin aukast um 15% í ár eftir 6% aukningu í fyrra. Hér er því um rúmlega 20% aukningu að ræða bæði árin 1980 og 1981, eftir samdrátt sem nam 11% 1978 og 10% 1979, þannig að í ár yrðu þessar framkvæmdir svipaðar og á árinu 1977. Árið 1981 verður mest aukning í byggingu sjúkrahúsa, um fjórðungur. Með sjúkrahúsbyggingum eru talin meiri háttar tækjakaup, en þau eru óvenjumikil í ár.

Raforkuframkvæmdir eru taldar aukast um 2% 1981 eftir rösklega 40% aukningu í fyrra. Framkvæmdir við Hrauneyjafossvirkjun verða meiri í ár en í fyrra og miðast þær við að unnt verði að taka fyrsta áfanga virkjunarinnar í notkun í haust. Af öðrum orkuframkvæmdum má helst nefna lagningu suðausturlínu. Eins og áður er getið verða orkuframkvæmdir álíka miklar árin 1980 og 1981 en búist er við 4% samdrætti í hitaveituframkvæmdum í ár eftir nær fjórðungs aukningu í fyrra. Hvort þessara ára nema orkuframkvæmdir, þ. e. raforku- og hitaveituframkvæmdir, væntanlega um 5 1/2% af þjóðarframleiðslu. Meðaltal orkuframkvæmda sem hlutfall af þjóðarframleiðslu nam 2,5% á ári 1960—1969 og 4,2% árin 1970—1979. Stærstu verkefni í hitaveitum, sem unnið er að auk nýlagna Hitaveitu Reykjavíkur, eru við Hitaveitu Borgarfjarðar, Hitaveitu Akureyrar og Hitaveitu Suðurnesja. Samgönguframkvæmdir eru áætlaðar svipaðar í ár og í fyrra, en þá eru þær taldar hafa aukist um 9%, eins og fyrr greinir. Framkvæmdir við vegi og brýr jukust um tæplega 40% í fyrra og í ár eru þær taldar aukast um 5%. Í töfluviðauka eru tvær töflur með sundurliðun opinberra framkvæmda 1979—1981. Þar kemur fram að hreinar ríkisframkvæmdir eru taldar hafa aukist um tæplega 30% 1980 og muni aukast um 5 1/2% 1981. Ef framkvæmdir Landsvirkjunar eru undanskildar kemur fram 8% aukning 1980 og um 2% samdráttur 1981. Rétt hefur þótt að telja framkvæmdir Landsvirkjunar til hreinna ríkisframkvæmda, enda þótt eignaraðild Reykjavíkurborgar sé 50%, þar sem lánsfjárúvegum hvílir að mestu á herðum ríkisins og fyrirtækið í heild er á B-hluta fjárlaga. Sameiginlegar framkvæmdir ríkis og sveitarfélaga eru taldar hafa aukist um 7% í fyrra og munu aukast um 4—5% í ár. Framkvæmdir sveitarfélaga jukust um 16% í fyrra að því talið er og dragast að líkindum saman um 2% í ár. Ef hita- og vatnsveituframkvæmdir eru undanskildar hafa framkvæmdir sveitarfélaga aukist um 8—9% 1980 en eru á árinu 1981 áætlaðar svipaðar og í fyrra. Aukning á sl. ári á einkum rót sína að rekja til raforkuframkvæmda Hitaveitu Suðurnesja.

Talið er að byggingarstarfsemi og mannvirkjagerð hafi aukist um 3—4% árið 1980. Samkvæmt þessari fjárfestingaráætlun má gera ráð fyrir svipuðum umsvifum í þessari grein á árinu 1981.

XI

Fjármögnun

Yfirlit um lánsfjármögnun fjármunamyndunar í höfuðdráttum fer hér á eftir. Það er háð fyrirvörum um sambærileik talnaefnis á báða bóga, fjármunamyndunar og fjármögnunar hennar, þar á meðal um sambærilega flokkun á þá þrjá megingeira sem hér er um fjallað. Miðað er við brúttóstærðir á báðar hliðar, þ. e. fjármunamyndun án frádráttar afskrifta annars vegar og nýjar lánveitingar án frádráttar afborgana hins vegar. Viðhalds- og endurnýjunarframkvæmdir, t. d. við íbúðarhús, koma þó ekki með. Á hinn bóginn eru lán innlánsstofnana til íbúðabygginga, svo og lítills háttar lán ríkis til annarra aðila, talin á grundvelli nettóaukningar, svo sem þau liggja fyrir.

Lánveitingar til kaupa á öðrum fjármunum en nýmynduðum eiga þannig ekki að koma inn í myndina. Lítið hefur verið um þess háttar lán og heimildir um þau af skornum skammti, auk þess sem slík lán verða oft óbeint að fjármögnun nýrrar fjármunamyndunar í hendi seljanda. Hefur því ekki verið hirt um að taka þau út úr. Einn flokkur lána hefur þó sérstöðu, en það eru svokölluð G-lán Byggingarsjóðs ríkisins, veitt til kaupa á eldra íbúðarhúsnæði. Þeim er því nú sleppt úr yfirlitinu fyrsta sinni. Á móti því sem þau kunna að koma óbeint til nota við byggingarfjármögnun kemur væntanleg ofáætlun þeirrar notkunar lífeyrissjóðalána.

Niðurstöðurnar leiða í ljós að hlutfall lánsfjármögnunar fer vaxandi ár frá ári. Skýringar þessa munu bæði vera þær, að lánakerfið sé að styrkjast, svo og að meira fari fyrir tiltölulega stórum framkvæmdum og þeim framkvæmdum sem viðurkenndar eru sem lántökutílefni. Undantekning virðist vera lánsfjárlutfall atvinnuvegaframkvæmda sem sýnir talsverða lækkun 1981. Reynsla liðinna ára bendir þó til þess að hlutfall lánsfjármögnunar af fjármunamyndun geti reynst hærra en áætlanir sýna.

Lánsfjármögnun fjármunamyndunar

	1979	Bráða- birgða 1980	Lánsfjár- áætlun 1981
Fjármunamyndun, alls	2 174	3 585	4 882
Atvinnuvegir	944	1 479	1 836
Íbúðabyggingar	494	730	1 036
Opinberar framkvæmdir	736	1 376	2 010
Lánsfjármögnun:			
I Atvinnuvegir	469	836	877
Fjárfestingarlánasjóðir	262	387	534
Erlendar lántökur	213	440	343
Fjárfestingarlán, brúttó	475	827	877
Ríki, nettó	-8	6	-
Lífeyrissjóðir, nettó	2	3	-
II Íbúðabyggingar	389	62	928
Fjárfestingarlánasjóðir ¹⁾	126	284	303
Lífeyrissjóðir	146	254	385
Fjárfestingarlán, brúttó	272	438	688
Innlánsstofnanir, nettó	117	182	240
III Opinberar framkvæmdir	420	859	1 409
Bein lánsfjármögnun	384	903	1 334
Fjárfestingarlánasjóðir	32	56	74
Fjárfestingarlán, brúttó	16	859	1 408
Ríkið (sjóðir) til sveitarfélaga, nettó	4	-	1

Samtals:			
Fjárfestingarlán, brúttó	1 163	2 124	2 973
Lánsfjármögnun, alls	1 278	2 315	3 214
Hlutföll af fjármunamyndun, %:			
Fjármunamyndun, alls:			
Fjárfestingarlán, brúttó	53,5	59,2	60,9
Lánsfjármögnun, alls	58,8	64,6	65,8
Atvinnuvegir:			
Fjárfestingarlán, brúttó	50,3	55,9	47,8
Lánsfjármögnun, alls	49,7	56,5	47,8
Íbúðabyggingar:			
Fjárfestingarlán, brúttó	55,1	60,0	66,4
Lánsfjármögnun, alls	78,7	84,9	89,6
Opinberar framkvæmdir:			
Fjárfestingarlán, brúttó	56,5	62,4	70,0
Lánsfjármögnun, alls	57,1	62,4	70,1

1) Vegna lána fjárfestingarlánasjóða út á íbúðir sem ekki teljast til nýbygginga.

XII Töfluviðauki

I Opinberar framkvæmdir og lánsfjárförf

- Tafla 1 Raforku- og rafveituf framkvæmdir 1981
- Tafla 2 Hita- og vatnsveituf framkvæmdir 1981
- Tafla 3 Samgönguframkvæmdir 1981
- Tafla 4 Opinberar byggingar 1981
- Tafla 5 Önnur lánsfjárförf 1981
- Tafla 6 Lánsfjárförf opinberra aðila og fjármögnun hennar
- Tafla 7 RARIK, almennar framkvæmdir 1981
- Tafla 8 Framkvæmdir við byggðalínur 1981
- Tafla 9 Framkvæmdir Orkubús Vestfjarða 1981

II Fjárfestingarlánasjóðir og lífeyrissjóðir

- Tafla 10 Útlán og styrkir fjárfestingarlánasjóða 1979—1981
- Tafla 11 Fjáröflun og útlán fjárfestingarlánasjóða: Lánsfjáráætlun 1981
- Tafla 12 Fjáröflun og útlán fjárfestingarlánasjóða 1980
- Tafla 13 Ráðstöfunarfé lífeyrissjóða 1978—1981

III Peningamál

- Tafla 14 Bankakerfið 1979—1981
- Tafla 15 Seðlabankinn 1979—1981
- Tafla 16 Innlánsstofnanir 1979—1981

IV Erlend lán og greiðslujöfnuður

- Tafla 17 Löng erlend lán flokkuð eftir notendum
- Tafla 18 Greiðslujöfnuður við útlönd

V Lánsfjármarkaðurinn

- Tafla 19 Lán til endanlegra lánþega og lánveitendur þeirra: Yfirlit 1979, 1980 og 1981
- Tafla 20 Lán til endanlegra lánþega og lánveitendur þeirra: Lánsfjáráætlun 1981
- Tafla 21 Lán til endanlegra lánþega og lánveitendur þeirra: Bráðabirgðatölur 1980

VI Fjármunamyndun

- Tafla 22 Byggingar og mannvirki hins opinbera 1979—1981
- Tafla 23 Framkvæmdir á vegum sveitarfélaga og sameiginlegar framkvæmdir ríkis og sveitarfélaga 1979—1981
- Tafla 24 Fjármunamyndun 1979—1981

I Opinberar framkvæmdir og lánsfjárbörf

Tafla 1 Raforku- og rafveituf framkvæmdir 1981
Í þús.kr.

	Áætluð fjárfestingar- útgjöld og fjárbörf 1981	Fjármögnun		
		Fjárveiting	Úr rekstri eða sjóðum	Lánsfjár- áætlun 1981
1. Landsvirkjun	469 830	—	3 820	466 010 ¹⁾
2. Kröfluvirkjun	33 640	—	—	33 640
3. Byggðalínur	52 100	—	—	52 100
4. RARIK, almennar framkvæmdir	87 080	—	4 000	83 080
5. Dreifikerfi í sveitum	17 000	17 000	—	—
6. Sveitarafvæðing	5 600	5 600	—	—
7. Virkjunarrannsóknir	8 000	—	—	8 000
8. Orkubú Vestfjarða	16 000	—	1 000	15 000
9. Spá um framkvæmdir sveitarfélaga	52 500	—	52 500	—
Samtals fjárfesting 1.—9.	741 750	22 600	61 320	657 830
10. Byggðalínur, vextir	38 400	—	—	38 400
11. Krafla, vextir	36 450	—	—	36 450
12. RARIK, vegna félagslegra framkvæmda	15 000	—	—	15 000
Samtals 10.—12.	89 850	—	—	89 850
Samtals fjárbörf 1.—12.	831 600	22 600	61 320	747 680

¹⁾ Þar af 3 820 vegna eiginfjárframlags ríkisins.

I Opinberar framkvæmdir og lánsfjárför

Tafla 2 Hita- og vatnsveitufamkvæmdir 1981 í þús.kr.

	Fjármögnun				
	Áætluð fjárfestingar-útgjöld og fjárför 1981	Fjárfesting	Úr rekstri eða sjóðum sveitarfélaga	Lánasjóður sveitarfélaga	Lánsfjárfætlun 1981
I Stærri hitaveitur	221 100	-	60 600	-	158 500
1. Hitaveita Reykjavíkur	55 000	-	55 000	-	-
2. Hitaveita Suðurnesja	41 600	-	-20 400	-	62 000
3. Hitaveita Akureyrar	56 500	-	23 000	-	31 500
4. Hitaveita Borgarfjarðar	68 000	-	3 000	-	65 000
II Smærri hitaveitur	49 810	-	3 500	21 460	22 200
5. Hitaveita Vestmannaeyja	18 160	-	2 000	16 160	-
6. Hitaveita Egilsstaða	3 950	-	600	1 500	-
7. Hitaveita Bessastaðahrepps	200	-	-	200	-
8. Hitaveita Hóla	2 000	-	400	-	800
9. Hitaveita Svalbarðsstrandar	1 500	-	500	1 000	-
10. Hitaveita Eyra	19 000	-	-	-	19 000
11. Hitaveita Hellu	5 000	-	-	2 600	2 400
III Fjarvarmaveitur	25 280	-	3 460	4 150	14 800
12. Orkubú Vestfjarða	15 200	-	3 000	-	12 200
13. Fjarvarmaveita, Höfn í Hornafirði	2 870	-	-	-	-
14. Fjarvarmaveita, Seyðisfirði	7 210	-	460	4 150	2 600
IV Til annarra verkefna	27 390	3 000	-	4 390	20 000
15. Jarðvarmaveitur ríkisins	4 000	-	-	-	4 000
16. Jarðhitaleit	14 000	3 000	-	-	11 000
17. Annað	9 390	-	-	4 390	5 000
Samtals I—IV	323 580	3 000	67 560	30 000	215 500
V Vatnsveitur	34 000	1 700	29 300	3 000	-
18. Vatnsveita Reykjavíkur	16 000	-	16 000	-	-
19. Aðrar vatnsveitur	18 000	1 700	13 300	3 000	-
Samtals fjárfesting I—V	357 580	4 700	96 860	33 000	215 500
VI 20. Jarðvarmaveitur ríkisins, skuldaþreigsla ...	4 000	-	-	-	4 000
Samtals fjárför I—VI	361 580	4 700	96 860	33 000	219 500

I Opinberar framkvæmdir og lánsfjárbörf

Tafla 3 Samgönguframkvæmdir 1981
Í þús.kr.

	Áætluð fjárfestingar-útgjöld og fjárbörf 1981	Fjármögnun		
		Fjárveiting	Frá sveitarfélögum, fyrirtækjum og lánasjóðum	Lánsfjáráætlun 1981
1. Vegir og brýr	183 860	81 810	–	102 050
2. Sérstök verkefni í vegagerð	20 100	–	–	20 100 ¹⁾
3. Götur og holræsi	180 000	34 700	145 300	–
4. Hafnir og vitar	71 400	34 060	24 340	13 000 ²⁾
5. Flugvellir	22 850	18 850	–	4 000
6. Póstur og sími, útvarp	79 930 ³⁾	–	63 330	16 600 ⁴⁾
Samtals fjárfesting og fjárbörf	558 140	169 420	232 970	155 750

¹⁾ Lán úr Byggðasjóði.

²⁾ Landshafnir 2 000. Hafnaraðstaða skipasmíðastöðva 11 000.

³⁾ Útvarp/sjónvarp 22 400 og póstur og sími 57 530.

⁴⁾ Póstur og sími: Vörukaupalán 4 600 og framkvæmdir á Austurlandi o. fl. 8 000. Útvarp 4 000.

Tafla 4 Opinberar byggingar 1981
Í þús.kr.

	Áætluð fjárfestingar-útgjöld og fjárbörf 1981	Fjármögnun		
		Fjárveiting	Frá sveitarfélögum, fyrirtækjum og lánasjóðum	Lánsfjáráætlun 1981
1. Skólar og íþróttamannvirki	172 000	104 800	63 200	4 000
2. Sjúkrahús	120 000	86 250	26 750	7 000
3. Félagsheimili og kirkjur	17 000	4 280	12 720	–
4. Aðrar opinberar byggingar	43 000	16 300	26 700	–
Samtals fjárfesting og fjárbörf	352 000	211 630	129 370	11 000

Tafla 5 Önnur lánsfjárbörf 1981
Í þús.kr.

	Áætluð fjárbörf 1981	Lánsfjáráætlun 1981
1. Byggðasjóður	31 500	31 500
2. Lánasjóður ísl. námsmanna	33 000	33 000
3. Lagmetisíðjan Siglósil	1 000	1 000
4. Skipaútgerð ríkisins	24 000	24 000
5. Grænfóðurverksmiðjur	2 700	2 700
6. Landssmiðjan	3 000	3 000
7. Áburðarverksmiðja ríkisins	35 000	35 000
8. Landakaup kaupstaða og kauptúna	3 000	3 000
9. Járnblandifélagið	14 000	14 000
10. Tryggingastofnun ríkisins	30 000	30 000
Samtals	177 200	177 200

I Opinberar framkvæmdir og lánsfjárbörf

Tafla 6 Lánsfjárbörf opinberra aðila og fjármögnun hennar
Í þús.kr.

	1979	Bráðabirgða- tölur 1980	Lánsfjár- áætlun 1981
I Ríkissjóður	225 000	396 170	626 940
11 A-hluti	57 100	128 340	235 420
1101 Vegagerð	37 300	82 000	92 050
1102 Vegagerð, bundið slitlag	–	–	10 000
1103 Vegagerð, sérstök verkefni	–	–	12 000
1104 Vegagerð, jaðarbyggðir	–	12 970	8 100
1105 Landshafnir	1 500	1 250	2 000
1106 Grundartangahöfn	2 300	1 000	–
1107 Laxastigi í Laxá	600	450	–
1108 Járblendifélag, hlutafé	6 000	–	–
1109 Landsvirkjun, eigið fé	1 800	2 630	3 820
1110 RARIK, vegna skuldagreiðslna	6 000	–	–
1111 RARIK, vegna félagslegra framkvæmda	–	6 000	15 000
1112 Rannsóknir vegna Fljótsdalsvirkjunar	1 600	–	–
1113 Þjóðarbókhlada	–	3 000	4 000
1114 Þróunaradstoð við Cabo Verde	–	2 300	–
1115 Krafla, fjármagnsútgjöld	–	15 000	36 450
1116 Hafnargerð	–	–	11 000
1117 Flugmálastjórn	–	–	4 000
1118 Landspítalinn	–	–	7 000
1119 Tryggingastofnun ríkisins	–	–	30 000
12 B-hluti	167 900	267 830	391 520
1201 RARIK, almennar framkvæmdir	24 870	51 610	83 080
1202 RARIK, vegna Vestmannaeyjastrengs	2 900	–	–
1203 RARIK, vegna skuldagreiðslna	7 360	–	–
1204 RARIK, vegna rekstrar- og greiðsluhalla	6 300	5 000	–
1205 RARIK, vegna fjarvarmaveitu á Höfn	700	–	–
1206 Byggðalínur	34 850	51 950	52 100
1207 Bessastaðaárvirkjun	4 400	–	–
1208 Kröfluvirkjun	7 770	26 860	33 640
1209 Sveitarafvæðing	2 000	–	–
1210 Virkjunarrannsóknir	–	7 100	8 000
1211 Orkusjóður, vegna Orkubús Vestfjarða	11 050	–	–
1212 Orkusjóður, vegna styrkingar dreifikerfis	5 970	9 780	–
1213 Orkusjóður, vegna sveitarafvæðingar	–	3 730	–
1214 Orkusjóður, vegna einkarafstöðva	–	360	–
1215 Orkusjóður, vegna byggðalína	–	30 900	38 400
1216 Orkusjóður, vegna hitaveitulána	–	2 500	7 500
1217 Orkusjóður, vegna jarðhitaleitar	–	1 350	11 000
1218 Póstur og sími, vegna jarðstöðvar	10 230	12 000	–
1219 Póstur og sími, vörukaupalán	4 570	2 720	4 600
1220 Póstur og sími, vegna skuldagreiðslna	4 850	–	–
1221 Póstur og sími, framkvæmdir á Austurlandi o. fl.	–	–	8 000
1222 Lyfjaverslun ríkisins og Borgartún 6	6 400	–	–
1223 Endurlán vegna Grundartangahafnar	2 010	340	–
1224 Ríkisútlit	3 000	2 700	4 000
1225 Grænifóðurverksmiðjur	1 040	–	2 700
1226 Jarðvarmaveitur ríkisins	5 750	8 000	8 000
1227 Flugmálastjórn, flugvél	1 600	–	–
1228 Skipaútgætur ríkisins	–	1 080	24 000
1229 Áburðarverksmiðja ríkisins	–	6 000	35 000
1230 Landhelgisjóður	–	8 260	–
1231 Landssmiðjan	–	1 200	3 000
1232 Lagmetisiðjan Siglósið	–	500	1 000
1233 Byggðasjóður	–	6 890	31 500
1234 Bjargráðasjóður	–	15 000	–
1235 Landakaup kaupstaða og kauptúna	–	–	3 000
1236 Lánasjóður íslenskra námsmanna	20 280	12 000	33 000

I Opinberar framkvæmdir og lánsfjárför

	1979	Bráðabirgða- tölur 1980	Lánsfjár- áætlun 1981
2 Fyrirtæki með eignaraðild ríkissjóðs	99 850	311 110	503 390
21 Landsvirkjun	99 850	287 540	462 190
22 Orkubú Vestfjarða, raforkuframkvæmdir	–	13 920	15 000
23 Orkubú Vestfjarða, fjarvarmaveitur	–	4 250	12 200
24 Orkubú Vestfjarða, vegna greiðsluhalla	–	3 000	–
25 Þörungavinnslan	–	2 400	–
26 Járblendifélagið	–	–	14 000
3 Bæjar- og sveitarfélög	59 280	96 190	203 300
31 Hitaveitur	43 720	82 390	188 300
311 Hitaveita Akureyrar	31 690	19 150	31 500
312 Hitaveita Akraness og Borgarfjarðar	4 670	37 520	65 000
313 Aðrar hitaveitur	7 360	25 720	91 800
32 Reykjavíkurbíó	6 010	–	–
33 Annað	9 550	13 800	15 000
4 Ráðstöfun = fjáröflun (1+2+3=5+6+7)	384 130	803 470	1 333 630
5 Innlend lán	80 590	236 550	338 100
51 Spariskirteinasala	65 000	70 000	90 000
52 Innheimt af endurlánuðu spariskirteinafé, nettó	5 550	97 690	90 000
53 Verðbréfa kaup bankakerfis og Viðlagatryggingar	–	37 220	} 108 000
54 Verðbréfa kaup lífeyrissjóða	–	11 780	
55 Önnur fjáröflun	10 040	19 860	50 100
6 Erlend lán	303 540	553 480	995 530
7 Bráðabirgðalán	–	13 440	–

I Opinberar framkvæmdir og lánsfjárför

Tafla 7 RARIK, almennar framkvæmdir 1981
Í þús.kr.

Virkjanir		900
Gönguskarðsá	150	
Lagarfoss	150	
Grímsárvirkjun	600	
Stofnlínur		24 190
Ljósafoss — Hvolsvöllur	6 300	
Ljósafoss — Hveragerði	300	
Ólafsvík — Rif — Gufuskálar	1 080	
Laxárvatnsvirkjun — Blönduós	250	
Akureyri — Moldhaugnaháls	1 000	
Laxá — Kópasker	1 500	
Grímsá — Eyvindará	6 520	
Aðveitustöð — kaupún, Fáskrúðsfirði	400	
Hólar — Höfn	1 840	
Verkátun 1980, færð á 1981	5 000	
Aðveitustöðvar		29 930
Hella og Selfoss	6 300	
Flúðir	200	
Hveragerði	200	
Ólafsvík	310	
Sauðárkrökur	210	
Kísiliðja	150	
Laxárvirkjun	60	
Kópasker	70	
Raufarhöfn	360	
Lagarfoss	730	
Eyvindará og Stuðlar	13 640	
Seyðisfjörður	3 500	
Verkátun 1980, færð á 1981	4 200	
Dísilstöðvar		560
Seyðisfjörður	200	
Raufarhöfn	360	
Innanbæjarkerfi		27 000
Vélar og tæki		3 000
Aðstöðusköpun		1 500
	Framkvæmdir alls	87 080
Fjáröflun		87 080
Heimtaugargjöld	4 000	
Lántökur samkvæmt lánsfjáráætlun	83 080	

I Opinberar framkvæmdir og lánsfjárför

Tafla 8 Framkvæmdir við byggðalínu 1981
Í þús.kr.

Línulagnir:		42 100
Vesturlína	1 500	
Suðausturlína	39 850	
Titringsdeyfar o. fl.	750	
Aðveitustöðvar:		9 900
Mjólká	200	
Hryggstekkur, stækkun	3 010	
Djúpivogur, bráðabirgðatenging	3 540	
Hólar, bráðabirgðatenging	2 870	
Króksfjarðarnes	280	
Háspennusími o. fl.:		100
Akureyri, stjórnstöð	100	
	Framkvæmdir alls	52 100

Tafla 9 Framkvæmdir Orkubús Vestfjarða 1981
Í þús.kr.

Framkvæmdir:		31 200
Línubyggingar og breytingar	3 900	
Tenging austursvæðis við byggðalínu	2 500	
Aðveitustöðvar	1 500	
Innanbæjarkerfi	5 000	
Dísilstöðvar	1 500	
Aðstöðusköpun	1 100	
Vélar og tæki	500	
Fjarvarmaveitur	15 200	
Fjáröflun:		31 200
Heimtaugargjöld	1 000	
Lántökur til raforkuframkvæmda	15 000	
Heimæðargjöld vegna fjarvarmaveitu og önnur fjáröflun	3 000	
Lántökur til fjarvarmaveitna	12 200	

II Fjárfestingarlánasjóðir og lífeyrissjóðir

Tafla 10 Útlán og styrkir fjárfestingarlánasjóða 1979—1981

	Úr greiðslufirliti				
	1979			1980 bráðabirgða	
	1979	1980	Breyting f. ári í %	Lánsfjáráætlun 1981	Breyting f. ári í %
	m.kr.	m.kr.	f. ári í %	m.kr.	f. ári í %
1 Fjárfestingarlánasjóðir, alls	479,9	646,9	34,8	1 008,2	55,9
2 Íbúðalánasjóðir	165,0	234,4	42,1	400,0	70,6
21 Byggingarsjóður ríkisins og Veðdeild L. Í.	153,2	217,1	41,7	300,0	38,2
22 Byggingarsjóður verkamanna ...	11,8	17,3	46,6	100,0	478,0
3 Atvinnuvegasjóðir	314,9	412,5	31,0	608,2	47,4
31 Framkvæmdasjkerfið og Byggðasj.	294,4	360,5	22,5	549,8	52,5
3101 Stofnlánadeild landbúnaðarins	30,9	39,6	28,2	45,7	15,4
3102 Fiskveiðisjóður	129,7	120,0	-7,5	213,0	77,5
3103 Iðnlánasjóður	33,5	56,5	68,7	101,4	79,5
3104 Verslunarlánasjóður	9,3	16,9	81,7	8,5	-49,7
3105 Stofnlánadeild samvinnufélaga	10,2	17,3	69,6	7,4	-57,2
3106 Ferðamálasjóður	2,8	3,7	32,1	7,0	89,2
3107 Lánasjóður sveitarfélaga	13,0	32,0	146,2	58,6	83,1
3108 Landflutningasjóður	-	3,2	..	3,2	0,0
3109 Byggðasjóður	56,8	62,2	9,5	95,0	52,7
3110 Framkvæmdasjóður, bein lán	8,2	9,1 ¹⁾	11,0	10,0 ²⁾	9,9
Framkvæmdasj., lán til sjóða	(140,5)	(168,4)	19,9	(253,4)	50,5
32 Aðrir sjóðir	20,5	52,0	153,7	58,4	12,3
321 Veðdeild Búnaðarb. Ísl.	-	3,4	..	-	-100,0
322 Framleiðnisj. landbúnaðarins .	0,8	4,0	400,0	3,0	-25,0
323 Iðnþróunarsjóður	15,7	32,8	108,9	45,0	37,2
324 Veðdeild Iðnaðarbanka Ísl. ...	2,1	8,0	281,0	0,4	-95,0
325 Iðnrekstrarsjóður	1,9	3,8	100,0	10,0	163,2

¹⁾ Undanskilið hér er 30,0 m.kr. lán til Framleiðsluráðs landbúnaðarins.

²⁾ Undanskilið hér er 17,0 m.kr. lán til Framleiðsluráðs landbúnaðarins, en innifalið 5,0 m.kr. lán til Útflutningslánasjóðs.

Tafla 11 Fjáröflun og útlán fjárfestingarlánasjóða: Lánsfjáráætlun 1981
í m.kr.

	Eigin fjármögnun			Lántökur								Útlán og styrkir
	Rekstur og fjárhreyfingar nettó	Sjóðs- og innstæðubreytingar	Framlög og skatttekjur	Framkvæmdasjóður	Lífeyris-sjóðir	Bankakerfið	Skyldu- spamaður nettó	Atvinnulýðing-sjóður	Erlend lán	Önnur lán	Samtals	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1 Fjárfestingarlánasjóðir, alls	30,2	-9,5	306,8	-	296,4	44,0	33,6	36,4	138,9	131,4	680,7	1 008,2
2 Íbúðalánasjóðir	45,1	-10,0	128,0	-	166,9	-	33,6	36,4	-	-	236,9	400,0
21 Byggingarsj. ríkisins og Veðd. L. Í.	44,1	-10,0	43,0	-	152,9	-	33,6	36,4	-	-	222,9	300,0
22 Byggingarsjóður verkamanna	1,0	-	85,0	-	14,0	-	-	-	-	-	14,0	100,0
3 Atvinnuvegissjóðir	-14,9	0,5	178,8	-	129,5	44,0	-	-	138,9	131,4	443,8	608,2
31 Framkvæmskerfið og Bygðasjóður	-37,4	-	164,4	(263,4)	129,5	43,0	-	-	118,9	131,4	422,8	549,8
3101 Stofnlánadeild landbúnaðarins	-39,9	-	38,1	41,0	6,5	-	-	-	-	-	47,5	45,7
3102 Fiskveiðisjóður	-74,0	-	60,6	95,0	-	-	-	-	-	131,4 ¹⁾	226,4	213,0
3103 Íðnlánasjóður	29,8	-	15,6	56,0	-	-	-	-	-	-	56,0	101,4
3104 Verslunarlánasjóður	1,5	-	-	7,0	-	-	-	-	-	-	7,0	8,5
3105 Stofnlánadeild samvinnufélaga	0,4	-	-	7,0	-	-	-	-	-	-	7,0	7,4
3106 Ferðamálasjóður	0,8	-	0,2	6,0	-	-	-	-	-	-	6,0	7,0
3107 Lánasjóður sveitarfélaga	8,0	-	12,2	38,4	-	-	-	-	-	-	38,4	58,6
3108 Landflutningasjóður	-	-	0,2	3,0	-	-	-	-	-	-	3,0	3,2
3109 Bygðasjóður	11,0	-	37,5	-	-	-	-	-	31,5	-	31,5	80,0
3110 Framkvæmdasjóður, bein lán	-	-	-	10,0	-	-	-	-	15,0	-	15,0	15,0
3110 " " lán alls	25,0	-	-	-	123,0	43,0	-	-	72,4	-	238,4	(263,4) ³⁾
32 Aðrir sjóðir	22,5	0,5	14,4	-	-	1,0	-	-	20,0	-	21,0	58,4
321 Veðdeild Búnaðarbanka Íslands	-1,2	-	0,2	-	-	1,0	-	-	-	-	1,0	-
322 Íðnþróunarsjóður	25,0	-	-	-	-	-	-	-	20,0	-	20,0	45,0
323 Framleiðnisjóður landbúnaðarins	-3,0	-0,2	6,2	-	-	-	-	-	-	-	-	3,0
324 Veðdeild Íðnaðarbankans	-0,1	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,4
325 Íðnrekstrarsjóður	1,8	0,2	8,0	-	-	-	-	-	-	-	-	10,0

1) Yfirtekinn erlend lán af Fiskveiðisjóði Íslands vegna erlendra skipasmiði.

2) Þar af 5 m.kr. til Útflutningslánasjóðs.

3) Auk þessa, en utan síns reglubundna starfssviðs, mun Framkvæmdasjóður væntanlega annast um 17,0 m.kr. lán til Framleiðsluráðs landbúnaðarins.

II Fjárfestingarlánasjóðir og lifeyrissjóðir

Tafla 12 Fjárfestingar og útlán fjárfestingarlánasjóða 1980
í m.kr.

	Eigin fjármögnun			Lántökur							Útlán og styrkir	
	Rekstur og fjárhreyingar nettó	Sjóðs- og innstæðubreytingar	Framlög og skatttekjur	Framkvæmda- sjóður	Lifeyris- sjóður	Banka- kerfið	Skyldu- sparn. nettó	Atvinnu- trygginga- sjóður	Erlend lán	Önnur lán		Samtals
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1 Fjárfestingarlánasjóðir, alls	51,4	10,1	229,8	-	197,4	36,3	16,8	16,8	66,8	51,5	385,6	676,9
2 Íbúðalánasjóðir	49,2	-18,1	89,7	-	80,0	-	16,8	16,8	-	-	113,6	234,4
21 Byggingarsj. ríkis og Veðd. L. Í.	44,0	-11,8 ¹⁾	71,3	-	80,0	-	16,8	16,8	-	-	113,6	217,1
22 Byggingarsjóður verkamanna ..	5,2	-6,3	18,4	-	-	-	-	-	-	-	-	17,3
3 Atvinnuvegasjóðir	2,2	28,2	140,1	-	117,4	36,3	-	-	66,8	51,5	272,0	442,5
31 Framkvæmings- og Bygðasj.	-26,6	27,4	128,9	(207,5)	109,6	36,3	-	-	66,8	51,5	264,2	393,9
3101 Stofnlánad. landbúnaðarins	-24,2	-0,4	27,2 ²⁾	27,5	9,5	-	-	-	-	-	37,0	39,6
3102 Veðd. Búnaðarb. Íslands	-1,9	4,8 ³⁾	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-	3,4
3103 Fiskeiðasjóður Íslands	-62,7	21,2	53,2	59,1	-	-	-	-	-	49,2 ⁴⁾	108,3	120,0
3104 Iðnlánasjóður	14,6	-4,5	12,1	29,8	4,5	-	-	-	-	-	34,3	56,5
3105 Verzlunarlánasjóður	1,4	-1,5	-	3,6	13,4	-	-	-	-	-	17,0	16,9
3106 Stofnlánad. samvinnufélaga	0,5	-0,1	-	3,6	11,0	-	-	-	-	2,3	16,9	17,3
3107 Ferðamálasjóður	0,9	-2,4	0,2	5,0	-	-	-	-	-	-	5,0	3,7
3108 Lánasjóður sveitarfélaga	6,8	-0,7	9,3	16,6	-	-	-	-	-	-	16,6	32,0
3109 Landflutningasjóður	-	-0,1	-	3,3	-	-	-	-	-	-	3,3	3,2
3110 Bygðasjóður	21,7	-5,8 ⁵⁾	26,4	39,1	-	-	-	-	-	-	39,1	62,2 ⁶⁾
3111 Framkvæmdasjóður, bein lán	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	39,1 ⁶⁾
32 Aðrir sjóðir	16,3	16,9 ¹⁾	-	-	71,2	36,3	-	-	66,8	-	174,3	(207,5)
321 Framlag Stofnlánadeildar landbúnaðarins til Veðdeildar Búnaðarbankans 0,3 m.kr. frádrægið.	28,8	0,8	11,2	-	7,8	-	-	-	-	-	7,8	48,6
322 Framleiðisj. landbúnaðarins	26,8	6,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32,8
323 Veðdeild Iðnaðarbankans	0,1	-1,3	5,2	-	-	-	-	-	-	-	-	4,0
324 Iðnrekstrarsjóður	0,5	-0,3	-	-	7,8	-	-	-	-	-	7,8	8,0
	1,4	-3,6	6,0	-	-	-	-	-	-	-	-	3,8

1) Innifalið í innstæðubreytingum er lán frá Byggingarsjóði ríkisins til Framkvæmdasjóðs 10,0 m.kr. v/skyldusparnaðar 1979.

2) Framlag Stofnlánadeildar landbúnaðarins til Veðdeildar Búnaðarbankans 0,3 m.kr. frádrægið.

3) Yfirdráttur í bankakerfinu 3,2 m. kr. Lán frá Bygðasjóði 1,6 m.kr.

4) Yfirtekin erlend lán, 49,2 m.kr., innifalin í útlánum Fiskeiðasjóðs.

5) Í sjóðs- og innstæðubreytingum er innifalið lán til Veðdeildar Búnaðarbankans 1,6 m.kr. Lán og styrkir Bygðasjóðs nema því samtals 63,8 m.kr.

6) Þar af 30,0 m.kr. til Framleiðisúrads landbúnaðarins.

II Fjárfestingarlánasjóðir og lífeyrissjóðir

Tafla 13 Ráðstöfunarfé lífeyrissjóða 1978—1981
Í m.kr.

	1978	Bráða- birgða 1979	Endursk. áætlun 1980	Lánsfjár- áætlun 1981
1 Eigið framlag, nettó	91	154	260	400
11 Afborganir af veittum lánnum	25	31	55	90
12 Vextir og vísitölutekjur	76	134	220	330
13 Kostnaður o. fl., nettó	-10	-11	-15	-20
2 Framlög, nettó	126	185	280	410
21 Innkomin iðgjöld	188	288	452	665
22 Lífeyrisgreiðslur	-61	-102	-170	-252
23 Endurgreidd iðgjöld	-1	-1	-2	-3
3 Ráðstöfunarfé, alls	217	339	540	810
4 Útlán og skuldabréfakaup	179	277	470	720
41 Fjárfestingarlánasjóðir	63	124	197	} 330
42 Opinberir aðilar (aðrir)	1	3	14	
43 Önnur lán (sjóðfélagar o. fl.)	115	150	259	
5 Innstæðu- og sjóðsbreytingar	38	62	70	90

III Peningamál

Tafla 14 Bankakerfið 1979—1981

	Staða 31/12/80 m.kr.	Hreyfingar í m.kr.		
		1979	1980	1981
1 Erlendar eignir til skamms tíma, nettó (Par af gengisuppfærsla)	980	243 (65)	533 (237)	520 (320)
2 Innlendir liðir, nettó	3 164	655	1 108	1490
21 Lán bankakerfisins	3 913	826	1 383	1 710
211 Seðlabanki	340	-	40	80
212 Innlánsstofnanir	3 573	826	1 343	1 630
22 Ýmsir sjóðir (innstæða = -)	-312	-86	-	-20
23 Annað nettó	-437	-85	-275	-200
3 Peningamagn og sparifé (M3)	4 144	898	1 641	2 010
31 Bundin innlán	1 362	343	536	760
32 Peningamagn og almennt sparifé (M2)	2 782	555	1 105	1 250
321 Almennit sparifé	1 760	358	708	790
322 Peningamagn (M1)	1 022	197	397	460
		Hreyfingar í %		
Lán bankakerfisins		48,5	54,7	44
Peningamagn (M1)		46,0	63,5	45
Peningamagn og almennt sparifé (M2)		49,5	65,9	45
Peningamagn og sparifé (M3)		56,0	65,6	48

Innstæður fjárfestingarlánasjóða eru hér taldar í ýmsum sjóðum ásamt sjóðum í opinberri vörslu.

III Peningamál

Tafla 15 Seðlabankinn 1979—1981

	Staða 31/12/80 m.kr.	Hreyfingar í m.kr.		
		1979	1980	1981
1 Erlendar eignir til skamms tíma, nettó (Par af gengisuppfærsla)	904	230 (65)	505 (237)	520 (320)
2 Innlendir liðir	616	50	149	30
21 Kröfur á ríkissjóð og ríkisstofnanir, nettó ¹⁾	312	4	29	-20
22 Kröfur á fjárfestingarlánasjóði	18	-3	2	-
23 Kröfur á innlánsstofnanir	1 104	231	423	240
231 Endurkaup	992	190	405	450
232 Aðrar kröfur	112	41	18	-210
24 Kröfur á aðra aðila	10	-1	10	100
25 Sjóðir í opinberri vörslu (innstæða = -)	-256	-43	-17	-20
26 Innstæður fjárfestingarlánasjóða (= -)	-56	-43	17	-
27 Annað, nettó	-516	-96	-315	-270
3 Grunnfé	1 520	280	654	550
31 Innlánsstofnanir	1 302	244	593	440
311 Bundnar innstæður	941	204	407	440
312 Aðrar innstæður, þ. m. t. ríkisvixlar	361	40	186	-
32 Seðlar og mynt í umferð	218	36	61	110
		Hreyfingar í %		
Endurkaup		47,9	69,0	45
Grunnfé		47,8	75,5	36
Seðlar og mynt í umferð		29,8	38,9	50
Bundnar innstæður		61,8	76,2	47

¹⁾ Að meðtöldum ríkisvixlum í eigu innlánsstofnana.

III Peningamál

Tafla 16 Innlánsstofnanir 1979—1981

	Staða 31/12/80 m.kr.	Hreyfingar í m.kr.		
		1979	1980	1981
1 Lausafjárstaða gagnvart Seðlabanka	243	-8	154	200
11 Veltufjármunir	297	15	154	200
12 Skuldir	-57	-26	-	-
13 Ríkisvixlar	3	3	-	-
2 Lausafjárstaða gagnvart útlöndum	75	13	28	-
3 Bundnar innstæður vegna bindiskyldu	941	204	407	440
4 Aðrar innstæður	61	21	31	-
5 Útlán	3 573	826	1 343	1 630
51 Löng lán til opinberra framkvæmda og sjóða	132	24	52	80
52 Endurseld lán	992	190	405	450
53 Önnur	2 449	612	886	1 100
6 Eignir = skuldir	4 893	1 056	1 963	2 270
7 Heildarinnstæður	3 926	862	1 580	1 900
8 Endurkaup Seðlabanka	992	190	405	450
9 Verðbréfakaup Seðlabanka	54	15	18	-10
10 Eigið fé og annað, nettó	-79	-11	-40	-70
		Hreyfingar í %		
Útlán		58,8	60,2	46
Útlán án endurkaupa og lána til opinberra framkvæmda og sjóða		64,4	56,7	45
Heildarinnstæður		58,1	67,3	48
Almenn spariðnlán		51,6	67,3	45
Bundin innlán		71,1	64,9	56

IV Erlend lán og greiðslujöfnuður

Tafla 17 Lång erlend lán flokkuð eftir notendum
Í m.kr.

	Reikningur 1979	Bráðab. tölur 1980	Lánsfjár- áætlun 1981
I Opinberir aðilar, nettó	199	452	765
Innkomin	293	562	996
Afborganir	94	110	231
1. Ríkissjóður og ríkisstofnanir, nettó	13	51	34
Innkomin	29	71	57
Afborganir	16	20	23
2. Ríkisfyrirtæki, nettó	159	321	585
Innkomin	205	383	736
Afborganir	46	62	151
3. Fyrirtæki sveitarfélaga, nettó	27	81	135
Innkomin	56	106	188
Afborganir	29	25	53
4. Sveitarfélög, nettó	–	–1	11
Innkomin	3	2	15
Afborganir	3	3	4
II Atvinnuvegir, nettó	92	262	1
Innkomin	213	440	343
Afborganir	121	178	342
III Framkvæmdasjóður, nettó	38	–7	–8
Innkomin	57	66	89
Afborganir	19	73	97
IV Fiskveiðasjóður, nettó	–3	–5	–7
Innkomin	–	–	–
Afborganir	3	5	7
V Aðrar lánastofnanir, nettó	–7	–5	22
Innkomin	–	5	35
Afborganir	7	10	13
VI Lång lán alls, nettó	319	697	773
Innkomin	563	1 073	1 463
Afborganir	244	376	690
Meðtalin að ofan lán viðskiptabanka	20	119	...
Innkomin	85	214	...
Afborganir	65	95	...

IV Erlend lán og greiðslujöfnuður

Tafla 18 Greiðslujöfnuður við útlönd
Í m.kr.

	1979	Bráðab. tölur 1980	Lánsfjár- áætlun 1981
Innfluttar vörur alls, f.o.b.	-2 692	-4 351	-5 940
Sérstakur innflutningur	-389	-705	-770
Skip og flugvélar	-127	245	-150
Vegna Þjórsárvirkjana	-12	-35	-95
Vegna járnblendiverksmiðju	-48	-59	-45
Vegna álbræðslu	-202	-366	-480
Almennur innflutningur	-2 303	-3 646	-5 170
Útfluttar vörur alls, f.o.b.	2 785	4 459	6 035
(Par af ál)	(375)	(542)	(675)
Vöruskiptajöfnuður	93	108	95
Þjónustujöfnuður	-165	-428	-520
Innflutt þjónusta	-1 237	-1 774	-2 390
Útflutt þjónusta	1 072	1 346	1 870
Viðskiptajöfnuður	-72	-320	-425
Viðskiptajöfnuður % af VÞF	-0,9	-2,4	-2,3
Framlög án endurgjalds, nettó	-10	-20	-30
Fjármagnsjöfnuður	241	593	636
Til útlanda, alls	-376	-578	-877
Frá útlöndum, alls	617	1 171	1 513
Erlent einkafjármagn, langtíma	54	70	50
Erlent einkafjármagn, rekstrarfé	-41	28	...
Langar lántökur, nettó	319	697	773
Innkomin löng lán, alls	563	1 073	1 463
Afborganir	-244	-376	-690
Innkomin lán einkaaðila ¹⁾	213	440	343
Afborganir af lánum einkaaðila ¹⁾	-122	-178	-342
Innkomin lán opinberra aðila ¹⁾	293	562	996
Afborganir af opinberum lánum ¹⁾	-94	-110	-231
Innkomin lán lánastofnana ¹⁾	57	71	124
Afborganir af lánum lánastofnana ¹⁾	-28	-88	-117
Aðrar stuttar fjármagnshreyfingar, nettó	-91	-202	-193
Úthlutun sérstakra dráttarréttinda við IMF	12	16	24
Heildargreiðslujöfnuður	171	269	200

¹⁾ Flokkun er hér gerð eftir notendum.

V Lánsfjármarkaðurinn

Tafla 19 Lán til endanlegra lánþega og lánveitendur þeirra
Yfirlit 1979, 1980 og 1981
Nettó hreyfingar í m.kr.

	Bráðabirgðatölur		Lánsfjár- áætlun
	1979	1980	1981
Lánþegar			
1 Opnberir aðilar	361	661	889
11 Ríkissjóður og ríkisstofnanir	108	229	173
12 Ríkisfyrirtæki	156	304	580
13 Sveitarfélög	22	28	61
14 Fyrirtæki sveitarfélaga	75	100	75
2 Einkaaðilar, alls	1 204	2 006	2 594
21 Atvinnufyrirtæki	755	1 294	1 524
22 Íbúðareigendur	387	625	958
23 Aðrir einkaaðilar	62	87	112
3 Lán alls (1+2=4+5)	1 565	2 667	3 483
Lánveitendur			
4 Innland lán, alls	1 366	2 155	2 904
41 Lánastofnanir	1 304	2 116	2 814
411 Bankakerfi	816	1 347	1 673
412 Fjárfestingarlánasjóðir	356	534	781
413 Lífeyrissjóðir	132	235	360
42 Ríki	-3	-32	3
43 Einkaaðilar	65	71	87
5 Erlend lán, alls	199	512	579
51 Löng erlend lán	291	714	766
52 Stutt erlend lán	-92	-202	-187

**Tafla 20 Lán til endanlegra lánþega og lánveitendur þeirra
Lánsfjáráætlun 1981**
Nettó hreyfingar í m.kr.

Lánveitendur	Lánþegar	Ríkissj. og ríkisst.	Ríkis- fyrir- tæki	Sveitar- félög	Fyrirtæki sveitar- félaga	Opinb. aðilar alls (1-4)	Atvinnu- fyrir- tæki	Íbúða- eig.	Aðrir einka- aðilar	Einka- aðilar alls (6-8)	Samtals (5)+(9)	Lána- stofn- anir
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1	Innlend lán, alls	139	-5	50	-	184	1 650	958	112	2 720	2 904	.
11	Lánastofnanir	52	-5	49	-	96	1 650	958	110	2 718	2 814	.
111	Bankakerfið	27	-4	-	-	23	1 300	240	110	1 650	1 673	37
1111	Seðlabanki	-16	-4	-	-	-20	-	-	-	-	-20	-
1112	Innlánsstofnanir	43	-	-	-	43	1 300	240	110	1 650	1 693	37
112	Fjárfestingarlánasjóðir	-	-1	49	-	48	350	383	-	733	781	-
113	Lífeyrissjóðir	25	-	-	-	25	-	335	-	335	360	270
12	Ríki	.	.	1	-	1	-	-	2	2	3	35
13	Einkaaðilar	87	-	-	-	87	-	-	-	-	87	40
2	Erlend lán, alls	34	585	11	75	705	-126	-	-	-126	579	-193
21	Löng erlend lán	34	585	11	135	765	1	-	-	1	766	7
22	Stutt erlend lán	-	-	-	-60	-60	-127	-	-	-127	-187	-200
3	Samtals (1+2)	173	580	61	75	889	1 524	958	112	2 594	3 483	

V Lánsfjármarkaðurinn

V Lánsfjármarkaðurinn

Tafla 21 Lán til endanlegra lánpæga og lánveitendur þeirra
Bráðabirgðatölur 1980

Nettó hreyfingar í m.kr.

Lánveitendur	Lánþegar	Ríkissj. og ríkisst.	Ríkis- fyrir- tæki	Sveitar- félög	Fyrirtæki sveitar- félaga	Opinb. aðilar (1-4)	Atvinnu- fyrir- tæki	Íbúða- eig- endur	Aðrir einka- aðilar	Einka- aðilar alls (6-8)	Samtals (5)+(9)	Lána- stofn- anir
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1	Innlend lán, alls	178	-4	29	-19	184	1 259	625	87	1 971	2 155	.
11	Lánastofnanir	107	-4	49	-	152	1 253	625	86	1 964	2 116	.
111	Bankakerfið	88	-3	19	-	104	975	182	86	1 243	1 347	36
1111	Seðlabanki	32	-3	9	-	38	-	-	-	-	38	2
1112	Innlánstofnanir	56	-	10	-	66	975	182	86	1 243	1 309	34
112	Fjárfestingarlánasjóðir	7	-1	30	-	36	275	223	-	498	534	-
113	Lífeyrissjóðir	12	-	-	-	12	3	220	-	223	235	180
12	Ríki	.	.	-20	-19	-39	6	-	1	7	-32	45
13	Einkaaðilar	71	-	-	-	71	-	-	-	-	71	30
2	Erlend lán, alls	51	308	-1	119	477	35	-	-	35	512	-286
21	Löng erlend lán	51	321	-1	81	452	262	-	-	262	714	-17
22	Stutt erlend lán	-	-13	-	38	25	-227	-	-	-227	-202	-269
3	Samtals (1+2)	229	304	28	100	661	1 294	625	87	2 006	2 667	

VI Fjármunamyndun

Tafla 22 Byggingar og mannvirki hins opinbera 1979—1981
Í m.kr.

	Verðlag hvers árs			Verðlag ársins 1979		
	1979	Áætlun 1980	Spá ²⁾ 1981	1979	Áætlun 1980	Spá 1981
Hreinar ríkisframkvæmdir	362,6	717,5	1 072,8	362,6	469,7	494,9
Raforkuver og rafveitur	215,3	452,0	673,3	215,3	298,0	313,2
Par af: Þjósárvirkjanir	(103,5)	(283,8)	(469,8)	(103,5)	(189,2)	(220,6)
Kröfluvirkjun ¹⁾	(21,5)	(27,0)	(33,6)	(21,5)	(18,0)	(15,8)
Vegir og brýr	63,2	137,0	204,0	63,2	87,5	91,7
Hafnir og vitar	2,1	7,7	4,1	2,1	4,9	1,8
Flugvellir	9,5	15,0	22,8	9,5	9,8	10,5
Póstur, sími, útvarp og sjónvarp	49,3	62,0	79,9	49,3	41,3	37,5
Skólar	12,7	25,3	49,5	12,7	16,3	22,4
Sjúkrahús	4,6	10,5	28,2	4,6	6,7	12,8
Ýmsar byggingar hins opinbera	5,9	8,0	11,0	5,9	5,2	5,0
Sameiginlegar framkvæmdir ríkis og sveitarféлага	107,7	179,0	265,6	107,7	115,0	120,2
Framkvæmdir á vegum sveitarféлага	252,8	456,5	634,1	252,8	292,9	286,5
Framkvæmdir á vegum samtaka	13,3	23,5	37,0	13,3	15,0	16,6
Byggingar og mannvirki hins opinbera, alls .	736,4	1 376,5	2 009,5	736,4	892,6	918,2

¹⁾ Frá og með árinu 1980 er hætt að færa vaxtagreiðslur vegna Kröfluvirkjunar sem fjármunamyndun.

²⁾ Verðlag fjárlaga 1981.

Tafla 23 Framkvæmdir á vegum sveitarféлага og sameiginlegar framkvæmdir ríkis og sveitarféлага 1979—1981
Í m.kr.

	Verðlag hvers árs			Verðlag ársins 1979		
	1979	Áætlun 1980	Spá ¹⁾ 1981	1979	Áætlun 1980	Spá 1981
Raforkuver og rafveitur	23,2	60,0	68,5	23,2	38,5	31,0
Hita- og vatnsveitur	138,0	262,0	357,6	138,0	168,4	161,8
Gatna- og holræsagerð	75,0	120,0	180,0	75,0	76,6	80,9
Hafnarframkvæmdir	31,2	46,8	67,3	31,2	30,1	30,5
Skólar og íþróttamannvirki	52,6	80,7	122,5	52,6	51,9	55,5
Sjúkrahús	25,7	46,0	71,8	25,7	29,6	32,5
Ýmsar byggingar hins opinbera	14,8	20,0	32,0	14,8	12,8	14,5
Samtals	360,5	635,5	899,7	360,5	407,9	406,7
Framkvæmdir á vegum sveitarféлага	252,8	456,5	634,1	252,8	292,9	286,5
Sameiginlegar framkv. ríkis og sveitarféлага	107,7	179,0	265,6	107,7	115,0	120,2
Heildarframkvæmdir	360,5	635,5	899,7	360,5	407,9	406,7

¹⁾ Verðlag fjárlaga 1981.

VI Fjármunamyndun

Tafla 24 Fjármunamyndun 1979—1981
Í m.kr.

	Verðlag hvers árs			Magnbreytingar frá fyrra ári % ¹⁾		
	1979	Áætlun 1980	Spá ²⁾ 1981	1979	Áætlun 1980	Spá 1981
Fjármunamyndun alls	2 174,2	3 585,0	4 881,8	0,1	8,0	-4,1
Pjósárvirkjanir, Kröfluvirkjun, járnblendiverk- smiðja og álverksmiðja	253,1	465,5	633,5	12,9	22,6	-4,2
Innflutningur skipa og flugvéla	85,1	245,5	160,0	-8,2	97,7	-54,1
Önnur fjármunamyndun	1 836,0	2 874,0	4 088,3	-1,0	1,8	0,2
I Atvinnuvegir	944,1	1 478,7	1 836,0	0,0	4,5	-12,6
1. Landbúnaður	115,0	150,0	192,0	-12,8	-15,8	-10,0
2. Fiskveiðar	167,4	225,0	287,0	3,4	-8,6	-10,2
3. Vinnsla sjávarafurða	103,6	140,0	209,0	21,3	-10,0	5,0
4. Álverksmiðja	49,6	80,7	120,0	327,8	8,5	4,7
5. Járnblendiverksmiðja	78,5	74,0	10,0	-31,1	-37,2	-90,5
6. Annar iðnaður (en 3.-5.)	161,3	258,0	440,0	10,9	7,3	20,2
7. Flutningatæki	99,1	271,0	210,0	-3,3	85,9	-45,4
8. Verslunar-, skrifstofu-, gistihús o. fl. .	98,9	146,0	197,0	-17,8	-5,0	-5,0
9. Ýmsar vélar og tæki	70,7	134,0	171,0	-8,8	26,3	-10,0
II Íbúðarhús	493,7	729,8	1 036,3	-2,1	-5,0	0,0
III Byggingar og mannvirki hins opinbera ..	736,4	1 376,5	2 009,5	1,9	21,2	2,8
1. Raforkuver og rafveitur	238,5	512,0	741,8	8,9	41,1	2,0
2. Hita- og vatnsveitur	138,0	262,0	357,6	4,7	22,0	-3,9
Þar af hitaveitur	(123,0)	(238,0)	(323,6)	2,6	24,4	-4,2
3. Samgöngumannvirki	230,3	388,5	558,1	0,4	8,6	1,2
4. Byggingar hins opinbera	129,6	214,0	352,0	-10,1	6,1	15,8

1) Magnbreytingar 1979 eru miðaðar við fast verðlag ársins 1969, 1980 við verðlag ársins 1979 og 1981 við verðlag ársins 1980.

2) Verðlag fjárlaga 1981.